Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
Open Knowledge Commons and Harvard Medical School

http://www.archive.org/details/dissertatioinaug00lidd

DISSERTATIO INAUGURALIS,

DE

IMAGINATIONE;

ET PRÆCIPUE EJUS DE VIRIBUS IN

MORBIS INDUCENDIS ET SANANDIS.

DISSERTATIO INAUGURALIS,

DE

IMAGINATIONE;

ET PRÆCIPUE EJUS DE VIRIBUS IN
MORBIS INDUCENDIS ET SANANDIS;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,
Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

ROBERTUS LIDDERDALE,

SCOTUS.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:
CUM PRIVILEGIO,
APUD ALEX. SMELLIE.

1796.

BOSTON MEDICAL
FEB 18 1905
LIBRARY

Viro eximio

GULIELMO OLIPHANT,

ARMIGERO,

Portorii apud Letham

EXACTORI REGIO,

Comi, benevolo, liberali,

Literis humanioribus, ſcientiis,

Et,

Omnibus denique mentis dotibus,

Quae illum amicorum delicias reddant,

Ornato;

Pro amicitia,

Qua ſe, per plures annos, benigniſſime

Dignatus eſt:

Itemque,

Itemque,

Viro cariſſimo,

JACOBO CRIRIE, A. M.

Qui

Teneros illi pueriles annos,

Optimis diſciplinis,

Boni amore,

Honeſti ſtudio,

Sedulo inſtituit;

Ætatis juvenilis

Amico fido, liberali;

Opuſculum hocce,

Animi illis propter beneficia ſemper devincti,

Monumentum quidem pertenue

Sacrum voluit

ROBERTUS LIDDERDALE.

DISSERTATIO INAUGURALIS,

BOSTON MEDICAL
FEB 28 1905

DE

IMAGINATIONE;

ET PRAECIPUE EJUS DE VIRIBUS IN

MORBIS INDUCENDIS ET SANANDIS.

"IMAGINATIO eſt facultas, qua homo "varias res, quas memoria recondiderat, ad arbitrium ſuum conjungit, dividit, "et novo ordine diſponit; veluti ſi mixtis "et compoſitis, viri et equi, mulieris et "piſcis, formis, Centaurum aut Sirenem ſibi "finxerit *."

Imaginationem, nec dignitate nec utilitate, ulli humanae mentis facultati cedere,

A omnes

* GREGOR. Conſpectus Med. Theor. Vol. I. p. 158.

omnes conſentiunt. Omnium certe facultatum maxime agilis haec, nam fere ſemper agit, et ad agendum valet. Ita Cicero ſolita dixit elegantia, "Animorum eſt ea vis "atque Natura, ut vigeant vigilantes nullo "adventitio pulſu, ſed ſuo motu, incredi- "bili quadam celeritate. Quae eſt enim "forma tam inuſitata, tam nulla, quam "non ſibi ipſi animus poſſet effingere? ut "quae nunquam vidimus, ea tamen forma- "ta habeamus, oppidorum ſitus, hominum "figuras. Nihil eſt enim de quo cogitare "nequeamus. Cum deſertus etiam ani- "mus languore, vel ſomno corporis, tum "agitatur ipſe per ſe."

Imaginationi debemus poeſin, picturam, ſculpturam, denique omnes quaecunque elegantes ac liberales artes vitam excolant et ornent. Ab eodem quoque fonte, ratione regente et adjuvante, profluxit flumen illud ſcientiae, quod nunc tam vaſtum et amoenum contemplamur et veneramur, humani monumentum ingenii inclytum, perenne. "Neque ſolis poetis (verba ſunt

"Gregorii)

"Gregorii) utilis facultas; quippe cujus "ſpecies, rerum ſimilitudines et convenien-"tias, a vulgo hominum non obſervatas, "fingat, quaerat, detegat, ad conjecturas "primo, ad veram ſcientiam, tandem per-"ducens. Huic forſitan Neutonum pari-"ter ac Homerum debemus." Imagi-"natio (ait cel. Steuart) eſt magnum ho-"minibus agendi principium, praecipua-"que, per quam augeatur humana virtus et "ſcientia, cauſa. Cum maxime delectetur "in pingendis menti rebus et hominibus, "quam quos vidimus adhuc, vel forſan "unquam extiterint, perfectioribus; obſtat "quo minus contenti eſſemus ſorte, qua "nunc fruamur; vel iis quae jam conſecu-"ti fuerimus; noſque, quo majora, altiora "et praeſtantiora, appetamus urget *."

Omnes, quos Imaginatio pariat, effectus indagare, et eruere, opus certe nobiliſſimum, magnique momenti. Hi tamen ita ſunt multiplices, tota hujus rei inveſtigatio tantis premitur

* STEWART's Elements of the Philoſophy of the Human Mind.

premitur difficultatibus, tam undique ardua, ut vix, aut ne vix quidem, ſperare liceat auctorem, qui id conficiat, cito oriturum. Auctores minime, de hac re, pro magnitudine et utilitate, hactenus diſſeruerunt. Quaedam de Imaginatione ſaepiſſime memorata et optime nota, fere illuſtrare conati; dum alia, haud levioris momenti, paullo tantum difficiliora, vel magis quaſi remota, omnino neglexerint, vel quam leviſſime tetigerint. Mihi quidem veroſimile videtur, illos non ſemper, nec etiam ſaepe, quantenus hujus imperium facultatis pateat, intellexiſſe.

Plurimum forſan ad hanc promovendam inveſtigationem conferret, ſi philoſophi minus late vagarentur, et ſingulares ad hanc pertin nte res diligentius exquirerent, et accuratius perpenderent. Omnes enim inter ſe tam arcto nexu conjunctae partes, ut quodcumque novi et utilis in aliqua, vel ſit patefactum, vel inventum, parte, lucem omnibus affundet. Sic vir ille felix, cui tale contigerit, non ſolum ad nova, et majora adhuc, indaganda et eruenda incitetur,

ſed

ſed omnes homines, quamcunque hujus orbis explorantes regionem, ad loca quaſi magis edita tollantur. Eſt ea autem natura mentis humanae (talem ſapientiſſimus rerum parens finxit) quod Salluſtius de Catalina eleganter dixit, illam, "incredibilia, "nimis alta cupere."

Una hujuſce rei pars, (vis nempe qua Imaginatio ad mentis vel corporis valetudinem, ſive bonam, ſive malam, afficiendam pollet,) et cujus indagatio plurimum medicinae certo, multumque forſan philoſophiae humanae mentis, intereſſet, adhuc fere inculta jacet. Nec quidem omnino ignota vel neglecta fuit: illius enim meminit, et eam philoſophis, praeſertim tamen medicis, vir ſummus Verulamius commendat. In primo quarti libri capite praeſtantis, "de dig-"nitate et Augmentis Scientiarum" operis, ubi de nexu, qui mentem inter et corpus intercedat, de effectibuſque, quos in ſeſe invicem producant, agitur, ita dixit. "Ne-"mo enim Medicus eſt paullo prudentior, "quin *accidentia animi*, ut rem maximi "ad

" ad ſanationes ſuas momenti, quae omnia
" alia remedia, vel plurimum adjuvent, vel
" impediant, conſideret et tractet. Ad ali-
" ud quidpiam, (addit) quod huc pertinet,
" parce admodum, nec pro rei vel ſubtili-
" tate, vel utilitate, inquiſitum eſt; qua-
" tenus ſcilicet (miſſis affectibus) ipſa Ima-
" ginatio animae, vel cogitatio perquam fixa,
" et veluti in fidem quandam exaltata, va-
" leat ad immutandum corpus imaginan-
" tis?" Eadem quoque res, in aliis ſuorum operum locis, notatur. Sic in libro, cui titulus "Sylvae Sylvarum," ſunt haecce verba. "Nobis indubium eſt Imaginatio-
" nem acrioreſque affectus plurimum va-
" lere in corpus Imaginantis *." Alii quoque ſcriptores ejuſdem meminerunt.

Fere tota etiam medicinae praxis, inter rudes populos, a tali vi Imaginationis in corpus, pendet. Herbis, ſponte circumnaſcentibus, nonnunquam quidem utuntur; nec dubitare liceat, illas, phyſicis quibus inſtru-antur

* Baconis Sylv. Sylvar. Centur. X. pag. 500. Edit. Wetſten. Amſtelodam, 1694.

antur dotibus, haud raro proficere: Mihi tamen veroſimilius videtur, effectus, quoſcunque produxerint utiles, pompae, qua adhiberi ſolent, ſuperſtitioſae potius tribuendos. Quomodo aliter rationem reddere ſperemus, cur quaedam olim tam celebres, a hominibus doctioribus et magis excultis, ut inutiles omnino negliguntur et contemnuntur. Amuleta autem, incantamenta, Muſice, pro rebus variata, praecipua fere quibus fidunt remedia.

Sed dum tot, quam ſit nobilis haec indagatio, et utilis, nobis fidem facere conferant, ipſe Verulamius confitetur eam imprimis difficilem. "Inquiſitio (inquit) nobilis pro-"fecto eſſet uſûs; ſed (ut ait Socrates) na-"tatore Delio indiget; nam mergitur in pro-"fundo." "Sentio tamen (verba ſunt "ſummi Boerhaavii de animi morbis actu-"ri) in hac parte magnam difficultatem; "nam, in hoc interno homine, non occur-"rit inflammatio vel ſuppuratio, ſed muta-"ta cogitatio, qua unus ſe putat mutatum "eſſe in lupum, alter in vaccam, tertius ſe "totum

" totum ſtramineum eſſe; huc etiam refe-
" rantur omnes morbi eruditorum, Melan-
" choliae, Epilepſiae, Apoplexiae, et Con-
" vulſionum origo et progreſſus. Haec
" vero materia, a multis medicis, valde fuit
" neglecta; nam quaeſiverunt horum mor-
" borum originem in ſanguine, in lympha,
" in aliis humoribus; pro medela laudant
" lanceolam chirurgicam, clyſmata, emplaſ-
" tra et paucas quaſdam formulas *." Hiſ-
ce tantis forſan difficultatibus tribuendum, rem adhuc tam parum excultam.

Nec quidem mihi in animo eſt, de omnibus, quos Imaginatio in corpore oſtendat, effectibus hic diſſerere. Nam, ſummae certo in me foret arrogantiae, ſi meipſum ad hanc rem, pro dignitate, inveſtigandam, parem putaverim; praeterea, hoc me longius traheret, quam finibus tali tentamini praeſcriptis conveniat. Quantam ad paucos morbos inducendos, et gravandos, ſanandos, et leniendos vim habeat Imaginatio, id ſolum ſtatuere nitar. Dicendum tamen, non ſo-
lum

* Boerhaav. de Morbis Nervorum ſub initio.

lum morbos, quibus primo corpus obnoxium, ſed illos etiam, qui mentem primo praecipueque afficere videntur, intelligi velim. Ante tamen quam propius ad hanc rem accedam, paucis, annon fides Imaginationi revera detur, quaerere; et quaedam de nexu Imaginationis cum pathematibus diſſerere, par videtur.

Multum inter Metaphyſicos nuper agitatum, num ſcilicet fides actionem Imaginationis comitetur unquam. Quaeſtio haec haud parvi momenti; et cum, ad res de quibus hic agitur, multum pertineat, diligentius perpendere, par omnino videtur. Vir ſummus, et de philoſophia humanae mentis optime meritus, D. Reid aſſerit, nullam unquam fidem, ideam, quacum Imaginatio occupetur, comitari; opinionem quam, omnes fere qui praeierunt philoſophi tenebant; et plurimi qui nuper ſcripſerunt, amplectuntur et vindicant. Quidam etiam auctores Memoriam inter et Imaginationem hoc diſcrimen poſuerunt, actiones memoriae fidem comi-

tem ſemper, actiones Imaginationis nunquam habere, dicentes.

Haecce ſententia, ſeculorum auctoritate firmata, nuper a philoſophis paucis non parvi nominis, re omni cura et attentione perquiſita, in dubium vocata eſt. Inter eos eminet *D. Steuart.* Vir hic egregius, a ſententia aliorum modeſte et diffidenter, ut par eſt, diſcrepat; ſuamque et multis, et ingenioſis, ratiociniis, et illuſtrationibus quibuſdam, et elegantiſſimis, et rei accommodatis, tueri, et ſtabilire nititur.

Scriptores memorant, et omnes fere notarunt, mentes quorundam, per annos teneriores, fide manes, hiſque ſimiles, tenues et exiles formas, revera exiſtere, tam alte penetratas fuiſſe; ut ii, ne quidem breviſſimum tempus, ſoli in tenebris permanere auderent; etiamſi probe noverant, quae timebant, nunquam extitiſſe. Cel. Reid exemplum hujuſmodi, quod ipſe viderat, profert. "Virum "novi, qui dummodo ſol terris affulgeret, "vel amici adeſſent, ineptias vulgi de manibus omnimodiſque ſpectris, nocte gaudenti-

"bus,

" bus, tempſiſſet, et riſiſſet; attamen qui, ſolus
" in conclavi ſomnum inire, immo ſolus in-
" gredi auſus nunquam." Sicque de eo ratio-
cinatur idem, " Licetne dicere tantum illius
" timorem a nulla fide periculi oriri? Mi-
" nime vero; attamen a philoſophia edoc-
" tus fuerat, et credidit ipſe, nihilo ma-
" gis periculum inter opaca noctis, ei ſoli,
" quam luce aut amicis praeſentibus, metu-
" endum. Hic falſae quaedam et ineptae
" opiniones, quibus nutrix, ipſa nimis cre-
" dula, mentem credulam imbuerat, tam
" penitus inſediſſent, ut vitae rationem re-
" gerent, nec philoſophiae diſciplinis, nec
" ſua prudentia, nec amicis conſiliis delen-
" dae." Auctor hic egregius rei quoque
meminit alius, quae priori ſimilis, ſuae ſen-
tentiae prorſus adverſa videtur. " Plurimi
" homines (ait) a ſumma turris corona, ali-
" uſve editiſſimi loci faſtigio, quamvis ipſi
" ſe credunt omnino tutos, deſpectare ne-
" queunt *." Modus facillimus, ſimpliciſ-
ſimus, pariter et optimus, me ſaltem judice,
hujuſce

* Reid's Eſſays on the Intellectual Powers of Man.

hujuſce rei explicandae fide Imaginationi ſtrenue agenti data nititur.

Nonne quoque a ſomniando argumentum pro eadem ſententia afferre licet? Somniando quidem, facultas haec efficTrix, inter res ſibi maxime ſecundas, agit. Caeterae fere omnes facultates, niſi forſan memoria intellectus dictae, corporis inſtar, otio frui videntur. Voluntas nil amplius imperat. Imagines, quaecunque menti obverſentur, maxime vividae fiunt: In iis intuendis homo totus eſt, ſcilicet qui, ut res poſtulent, agit; auctorem, qui vigili placuerat, admiratur adhuc; vel jucundis gratiſque amici colloquis delectatur.—Mihi omnino probabile videtur talia ſaepe dum vigilemus fiant. Nonne poeta, phantaſiae alis ſublime raptus, novos orbes, quos ad arbitrium finxerit, veros aliquando eſſe credit? In illis, omnibus ſollicitudinibus et curis, quae caeteros mortales exagitent, angant, terreant, ille omnino vacuus, late ſpatiari gaudet. Nunc montes, alium ſuper alios, ad coelum uſque aſcendentes videt: ſumma eorum cacumina, nive

geluque

geluque rigentia, vel nubibus atris denſiſſimis obvoluta, voluptate, grata cum magni rerum opificis reverentia mixta, aſpicit, miratur: nunc flumina quae praeterfluunt vaſta contemplatur; ſive illa ventis agitata tumeant, ſeu quieto placidoque curſu ad mare volvant undas: nunc campos longe lateque patentes, hominum boumque laboribus, et Bacchi Cereriſque donis laetos ridentes, pervagari mavult. Domina De Stael, femina nobilis, quae et ingenioſe et elegantiſſime, de vita et ſcriptis J. J. Rouſſeau diſſeruit, dicit virum hunc illuſtrem, tam muſis carum, "Semper ſomniaſſe potius quam vixiſſe; "nam Imaginatio nimium potens, imperio "rationis et judicii neglecto, pariter et "contempto, vitae modum ei omnino rex"it *."

Mihi veriſimile videtur ardorem pugnae tam mirabilem, qui tam multa millia militum accendit, et eos omnium voluptatum vitae, et terrorum mortis pariter immemores ad

* M. De Stael on the Life and Writings of J. J. Rouſſeau.

ad praelium committendum urget, fidei, quae ideas Imaginationis ſaltem vividiores comitatur, tribuendum. Nonne ſic concipere licet, Imaginationem militis ante certamen initum, magna praemia laborum quae poſt fauſtum et felicem exitum accipiet, et gaudia quibus poſtea cum amata conjuge et caris liberis fruetur, ſaepe ſibi depingere geſtire? Ita omnes animi affectus, quo munia peragant, accenduntur: Illorum actione quaſi reflexa Imaginatio ad niſus adhuc majores excitatur: quo fit ut ejus ideae magis vividae ad decipiendum aptiores evadant, donec tandem veri ſpeciem omnino ſibi comparent: affectus creſcunt quoque magis magiſque, et illius et horum denique viribus conjunctis, et ad ſummum perductis, mentem, nunc ſui parum compotem, quocunque velint, ſecum rapiunt.

In coetibus frequentibus, cum res qualeſcunque, quae Imaginationem accendunt exaltantque, exhibentur, nonne hanc ſententiam firmatam ulterius videamus? Quomodo enim effectus, a tragoedia in theatro

exhibita

exhibita provenientes, aliter explicare poſſimus? De effectibus tragoediae, et de modo quo naſcantur, multa a variis, nec parvi nominis auctoribus, dicta, diſputata, ratiocinata ſunt; ſed mihi, fatebor, res haud explicanda videtur, niſi prius concedatur fidem, utcunque brevem, Imaginationem valide agentem comitari. Hiſtoria a ſummo Boerhaavio relata, doctrinam hanc, me judice, haud parum firmat. "Virum novi (inquit) de quo vere dici poſſet, quod eſſet "juſtus et propoſiti tenax, nec ullo metu "imminentis hoſtis, nec mobilitate vulgi "frangeretur: ille invitatus Amſtelodamum "videbat, ea occaſione, in theatro ſcenico, "perſonam qui repreſentaret Agamemnona, "cum unica ejus filia immolaretur: certe "vir, cui hae partes demandatae ſunt, cele-"bris Adamus Caroli ad illud quaſi a natu-"ra factus videbatur, ita ut (quod ille philo-"ſophus poſtea mihi faſſus eſt,) ſimulac vi-"deret hominem ingredientem cum tali "facie ac geſticulatione, antequam verbu-"lum adhuc loqueretur, gelidum cucur-

"riſſe,

" riſſe, per oſſa tremorem; ſed quando in-
" cipiebat loqui, tunc magnus noſter philo-
" ſophus lacrymabatur, licet huc veniſſet ut
" ineptias et figmenta aliorum rideret. En
" (pergit ille), hîc oſtenditur res falſa; ani-
" mus ad gravitatem eſt compoſitus; et ta-
" men talis vir permovetur *." Nonne hinc concludere licet Imaginationem fortem, fortiterque munia obeuntem, non ſolum fidem aliquando comitem habere, verum etiam ſuperare poſſe fidem, quam antea habuerimus ſatis perfectam, ea, quae nunc ſpectemus et doleamus, nec vera eſſe, nec fuiſſe unquam.

Res quaedam adhuc manet memoranda, quae ad hanc litem dirimendam haud parum conferat; cujuſque, ab iis quae hac diſſertatione tractantur, praeſertim meminiſſe ducor. Nonne morbi haud pauci, inter quos eminent hypochondriaſis, melancholia, mania, a fonte memorato originem ſaepius ducunt? Nonne veriſimile eſt quoque epilepſiam, hyſteriam alioſque quoſdam morbos

* Boerhaav. de Morbis Nervorum, p. 517.

morbos ſpaſmodicos dictos, hinc etiam aliquando oriri? Sententiam de tali origine morborum, quam hic ſolum enunciavi, quibuſdam argumentis poſtea ſtabilire conabor.

Natura, tam arctis vinculis, Imaginationem et pathemata mentis conjunxiſſe videtur, ut haec plurimum ab illa pendent.—Nec haec ſententia nova, quanquam minimum notata, nec pro dignitate et utilitate exquiſita. Quidam philoſophi, inter quos Baconem annumerare lubet, ejuſdem meminerunt. Ita ab auctore illo perilluſtri, quanquam non in omnibus forſan accurato, in opere egregio, "*de augmentis et dignitate ſcientiarum*," dicitur: "Senſus idola omnigena "phantaſiae tradit, de quibus poſtea ratio "judicat; et ratio viciſſim idola electa, et "probata phantaſiae tranſmittit, priuſquam "ſit executio decreti. Siquidem motum vo"luntarium perpetuo praecedit, eumque "incitat phantaſia. Adeo ut phantaſia ſit "utrique, tam rationi quam voluntati, in"ſtrumentum commune. Neque vero me-

" rus et nudus internuncius eſt phantaſia,
" ſed auctoritatem haud exiguam vel ac-
" cipit vel uſurpat."

Sed praeter auctoritatem, ſunt et aliae rationes, quo credamus arctiſſimum inter Imaginationem et pathemata intereſſe nexum. Ubicunque pathemata ſaepe et vehementer agunt, ibi quoque Imaginationem actuoſam et validam obſervemus. Junioribus haec facultas agilis, vivida, vaga, inconſtans; ita pathemata ſaepe et acriter ſaeviunt; perbreve tamen durant, facile mutabilia. Hoc, inter homines rudes, incultos, barbaros, inſignius adhuc, quam inter populos excultos magiſque politos, conſpicere licet. Illis Imaginatio velox, vivida, ardens; pariter pathemata facile excitanda, cito pacantur. Probe equidem ſcio viros quoſdam, qui, cum per longinqua maria, itinera fecerint, vel terras procul a noſtris ſemotas luſtraverint, nobis hiſtorias retulerunt hominum barbarorum, ad pathemata praeſertim vehementiora proclivium, qui nec poſtea leniundi, nec placandi. Fas ſit tamen dicere, plurimos eorum, qui talia aut viderunt

runt aut vidiſſe finxerunt, in aliis plerumque rebus, indicia animi ad res augendas et exornandas nimium proni, haud dubia oſtendiſſe. Ingenue nos nonnunquam certiores fecerunt, miſeros illos homines magnas injurias paſſos : alias perſpicuum eſt omnino eos, a minoribus injuriis ſaepius repetitis, majores deinceps metuiſſe. Porro liquet res minimi per ſe quidem momenti, pro hubitu facultatis hujuſce effictricis, novas induere formas, alioſve accipere colores poſſe. Nonne infantes puerique cauſis ut nobis videtur vanis, levibus, frivolis inducti, odium, vel ut dici ſolet *antipathiam*, quoſdam adverſus homines ſuſcipiunt, quae ad finem vitae uſque perduret, nec ratione propria contra nitente, nec ullo aliorum conſilio evellenda, nec minuenda ? Maxime tamen iniquum foret dicere, pueros infanteſve ad pathemata vehementiora pronos, vix poſtea placanda. Si longius eodem progredientes tramite adoleſcentiam, aetatem virilem, et ſenilem, miramque ſemper phantaſiae et pathematum convenientiam, ſingulis aetatibus

propriam, ſpectemus; plures exinde derivatae rationes noſtram ſententiam magis magiſque firmarent.

Proxime notare liceat, quodcunque Imaginationem magis agilem vividamque reddere, id etiam pathemata et frequentius et vi majore agere incitare. Vires vini, ad Imaginationem excitandam et augendam, optime notae, a poetis ſaepe dulciſſimis celebratae ſunt carminibus.

Quo me (ſic Horatius cecinit) Bacche, rapis tui
Plenum? quae nemora, aut quos agor in ſpecus,
Velox mente nova?
Nil parvum aut humili modo,
Nil mortale loquar, dulce periculum eſt,
O Lenaee, ſequi Deum
Cingentem viridi tempora pampino.
Ille liquor (ait Tibullus) docuit voces inflectere cantu.

De viribus vini, ad pathemata excitanda, longius nunc differere prorſus ineptum; nam omnes, hoc ſatis ſuperque ſtabilitum, jam uno ore confitentur et dolent. Rei tantum meminiſſe liceat, quae, ad illam de qua hic agitur, pertinere videtur. Plurimi homines

homines cum unum alterumve vini poculum biberint, vel ſatis quo grate excitentur et caleant, ſenſum malorum et incommodorum, quibus alii afficiantur, acriorem quam antea oſtendunt; vel res, quae aliis proſperae et felices evenerint, majore cum voluptate cernunt. Senſus hic acrior, *ſenſibilitas* dicta, ab Imaginatione maxime pendere videtur. Vir celeberrimus Laurentius Sterne, nexum qui Imaginationem inter et ſenſibilitatem intercedit, in meditationibus ſuis de Galliae carceribus, eleganter et optime illuſtravit *.

Conſtat quoque, homines mero calentes, muſices et eloquentiae vires plus ſenſiſſe, quam ſi prius liquorem gratum non guſtaſſent.

Muſice mentem in humanam multum pollet; Imaginationem ciet et auget; pathemata excitat, intenditque. Summus rerum parens quidem quibuſdam mentem ita finxiſſe, vel organa auditui inſervientia, ita fabricaſſe videtur, ut voluptatem vel dolorem quam caeteri homines majorem a muſice accipiant,

* Sterne's Sentimental Journey.

accipiant. Hac tamen omnes magis minuſve commoveantur.

Muſice, inter omnes fere barbaras nationes, ad morbos ſanandos valuit; nuſquam autem magis quam inter Graecos. Hoc fere ſolo remedio nixus Æſculapius plurimos morbos ſanavit, plurimos lenivit, illamque tantam ſibi famam comparavit, quae ad haec uſque noſtra ſera tempora pervenit, ad ſecula remotiora adhuc permanſura. Vir quidem clarus D. le Clerc affirmare non dubitavit, hiſtorias, quas Galenus de miro hujus in morbis ſic ſanandis ſucceſſu memoriae prodidit, ineptas et omnino falſas; ſed mihi potius veriſimile videtur, illas rebus revera factis niti; at, labentibus ſeculis, plurimum amplificatas et exornatas fuiſſe.

Vires illius in Imaginationem tam bene notae, ut vafri credulitatem et ignorantiam populi ad ſuum quaeſtum convertere callidi, ſaepius iis fuerunt uſi. Sic Muſice ſemper a viro, paucis abhinc annis, celeberrimo Meſmer, et a diſcipulo ſuo Deſlon, uſurpata fuit, quo ea vim, ut dixerunt, "*Magne-*

tiſmi

tiſmi Animalis, magis magiſque intenderet." Philoſophi et medici, quibus a Rege Galliae mandatum fuit, ut vires *Magnetiſmo Animali* a fautoribus tributas, veras an falſas, obſervationibus et experimentis rite factis, indagarent, nos certiores faciunt: "Illos inſtrumentum muſices, Anglice "*Piano Forte* dictum, in quodam conclavis "angulo, in quo *proceſſus*, ut vocatur, *Ma*-"*gnetiſmi* fiat, collocare, varieque, nunc ra-"pide nunc lentius, modulari; vociſque hu-"manae harmoniam quoque ſuaves organi "modulos ſaepius comitari, vimque auge-"re." D. Deſlon iiſdem viris quoque dixit, "ſonum (quod theoriae a preceptore tra-"ditae omnino convenit) *Magnetiſmum* "etiam deducere (conduct); et ſolum opus "eſſe, quo fluidum huic organo impertia-"tur, ut prope id virgulam ferream pona-"mus; eum etiam qui organum module-"tur, aliquid ejuſdem fluidi ſuppeditare; "hocque fluidum per ſonos iterum omnibus, "qui *Magnetiſmi* participes fieri velint, red-"di."

Nec

Nec minores tamen vires muſices ad pathemata cienda. Obſervemus enim ſemper ſonos ibi pathemata facillime excitare et maxime intendere, ubicunque Imaginatio agiliſſima et fortiſſima. Inter populos rudes et incultos, muſice maximos, plane miros effectus nonnunquam praeſtat. Si quando praelium ineundum, animi feroces, per ſonos organorum bellicorum aſperos, ad iras regi neſcias, et ad quendam quaſi furorem accendi ſolent; certamine redeuntibus ſoni pacis, dulces gratique, iras paulatim molliunt minuunt, tandemque omnino ſopiunt. "Vix dici poteſt (ait Cicero, in libro de legibus ſecundo,) quanta ſit vis muſices in "utramque partem; nam, et incitat languentes, et languefacit incitatos, et tum remittit animos, tum contrahit."

Orpheum, Linum, Amphiona, alioſque qui, primis Graeciae temporibus, florebant, —eos tam claros, celebreſque evaſiſſe, viribus muſices ad pathemata excitanda et regenda magis tribuendum puto, quam quod adhuc

multum

multum in ejus artis peritia, provectum fuerat *.

Nec minus quam muſice eloquentia ſemper exculta effectus quam maxime mirabiles ſaepiſſime praeſtitit.—Unde igitur hi tanti illius effectus nati? Nonne Imaginationem primo eloquentia excitat, auget, deinde, ea adjuvante, vel per eam (ſi ita loqui liceat) pathemata movet et accendit? Hic iterum ſummum Baconem, qui eidem favet ſententiae, citare lubet. "Eſtque, ſi "quis altius rem penetret, officium et munus rhetoricae, non aliud quam ut rationis dictamina phantaſiae applicet et commendet, ad excitandum appetitum et vo-

 "lun-

* Summus Baco Verulamius, de ſapientia veterum differens, talem qualem poetae Orpheum memorant, nunquam re vera exſtitiſſe aſſerit. Ei magis veriſimile videtur, vetuſtiſſimos Scriptores per Orpheum, philoſophiam; perque hiſtoriam de illo traditam, philoſophiae progreſſus vimque qua illa pollet ad hominum mentes, grate alliciendas, demulcendas, expoliendas, adumbrare voluiſſe. Sed non ſine maxima illuſtris viri verecundia, a tali ſua ſententia diſcreparem. Multo et ſimplicius et probabilius explicandum puto, ſi Orpheum revera extitiſſe,

" luntatem *." Alioque dicit loco. " Finis " denique rhetoricae eſt, phantaſiam opplere " obſervationibus et ſimulacris, quae rationi " ſuppetias ferant, non autem eam oppri- " mant." Iterumque, Lib. 5. C. 1. " Haud " humile quidem regnum phantaſiae in " perſuaſionibus, a vi eloquentiae inſinua- " tis. Nam ubi per orationis artificia, ho- " minum animi demulcentur, inflamman- " tur, et in quamcunque partem pertra- " huntur; totum illud fit per exſuſcitatio- " nem phantaſiae, quae, impotens jam facta, " non ſolum rationi inſultat, vero eidem " vim quodam modo facit, partim occaecan- " do, partim exſtimulando."

Eloquentia quoque, muſices inſtar, facillime pathemata movet et intendit, ubicun- que,

tiſſe, concipiamus; qui plurima humanae mentis notitia, et praeſtanti muſices qualis tunc valebat peritia, ſuorum popularium amorem et venerationem conſequi et ſervare noverat.

* Bacon de Dignitate et Augment. Scientiar. Lib. 6. cap. 3.

que Imaginatio maxime agilis, vivida, minimumque aliarum imperio facultatum ſubjecta. Quapropter eloquentia ſemper plurimi habita, plurimumque a regibus, principibuſque populorum rudium et agreſtium fota, quippe inde praecipue omnis potentia, et auctoritas inter ſuos penderet. Singuli illorum, quos Homerus, Graeciae decus, cecinit, inclytorum ducum et heroum, non magis militaribus, quibus caeteris praeſtarent, virtutibus, quam vi eloquentiae inſignes. Trojanus Paris, ſine moleſtia, omnibus vacuuſque curis, pulcherrimam venuſtiſſimamque Helenam, patria et Menelao raptam, ſemper poſſediſſet; vetuſque Ilium, ſolo tempore diruendum, maneret adhuc, ſi Ulyſſis eloquentia, deſiderium minime honeſtum, quo Graeci flagrabant, patriam et amicos reviſendi, ſuperare non valuiſſet.

Rationes quoque quae ſequuntur forſan veroſimilius reddant, eloquium praecipue per Imaginationem effectus praeſtare. Scriptores de arte rhetorica differentes, quales Cicero et Quinctilianus, ſaepius ejus meminerunt,

nerunt, quod fere nemo ignoret, eloquentiam viri, cujus ſuper vultum pathemata fortiter depicta fuerint, ad eadem aliorum excitanda pathemata, vim multo majorem habere, eloquentiâ alterius, caeteris paribus, cujus vultus ſeipſum minime affectum indicat. Cur haec ita ſint, per quaedam experimenta, philoſophis quibus mandatum fuit *Magnetiſmum Animalem* indagare, facta, bene explicari videtur. Deprehenderunt illi, oculos eorum qui magnetiſmi participes fieri vellent multum illius vires adjuvare: vel, (quod idem omnino eſt,) oculos eorum ad Imaginationem augendam multum valere *. Nec dubitare licet, diverſas, quas ſubeant organa voci inſervientia, mutationes, nonnihil, nec parum quidem, ad varios, qui mentem agitent, affectus exprimendos valere: ſed imperium vocis oratoris quam oculorum ſpectantium, multo minus patet.

Omnes animi perturbationes, omniaque pathemata

* Report of the Commiſſioners charged with the examination of the Animal Magnetiſm.

pathemata ita rapide inter homines in theatro, aliave hominum frequentia, communicari, tali oculorum potentiae ad Imaginationem accendendam, maxime tribuendum puto. Saepe quoque notatum, quantum militum vel clara virtus, vel fuga turpis, a ducis vultu alacri vel moeſto pendeat. Sic morbi quidam propagati. "Ardor pugnae, (ait "Gregorius) et certae quaſi fiducia victoriae, ab alacri ducis cui confidunt milites "vultu, totam aciem dicto citius pervadit, "et multa millia pectorum pariter accendit: iidem vero milites, victoria jam parta, "unius vel ignoti hominis terrore perculſi, "turpiter terga dederunt, nullo modo coercendi. Quin et fanaticorum quorundam "furor, ſimili modo aliquando diffuſus eſt; "hominesque ſe ſanos credentes, qui talem "inſaniam tempſiſſent et irriſiſſent, ſolo "viſu et auditu furentium, ipſi dementiae "facti ſunt participes. Par ratio eſt affectionum quarundam nervoſi generis; oſcitationis, hyſteriae, epilepſiae, quae ſolo

"viſu

" viſu ſaepe mirum in modum propagan-
" tur *."

In rationibus talium reddendis, philoſophi, fere uno ore, ad Imitationem ſolam rem retulerunt. Mihi quidem (fateri fas ſit) videtur, imperium Imitationis minus late quam vulgo creditum, patere; eamque (ut Baco ait) " res prenſare, quas capere nequit." Imaginationem interea, magis quam par fuit, neglectam, intra limites nimis arctos, philoſophi compeſcuerunt. Verbis virorum, quibus mandata *Magnetiſmi Animalis* indagatio, uti liceat. " Imitatio tales impreſſiones
" diffundere conferat; Imaginatio vero eſt
" vis actuoſa et terribilis de qua maxime
" illae pendent. Effectus omnibus noti, il-
" lorum cauſa latet."—Tales ſunt rationes quibus haec ſententia nititur. Philoſophi modo memorati, notarunt ſemper, etiam in " *proceſſu publico*" feminas quam viros plures criſibus *Magnetiſmi* " dictis; feminaſ-
" que, quanto major ſenſibilitas et irritabili-
" tas, facilius et magis affici." Viri hi celebres

* GREGOR. Conſpect. Med. Theoret.

lebres diverſos hos effectus Imaginationi haud Imitationi tribuunt. Pariter quoque fit in theatro. Feminae irritabiles, molles, tenellae, quibus fere Imaginatio agilis, vivida, primo et maxime moventur. Illarum perturbationes in vultu pictae ab aliis videntur. Imaginatio his pariter excitatur et ardet, brevique idem omnino perturbationum ordo retexitur. Feminae, vegetae, robuſtae, nervos firmae, quaeque fere Imaginatione minus vivida gaudent, raro; virique plerumque rarius adhuc, afficiuntur. Sic fanaticorum furor citius inter faeminas quam viros propagatur; virique citius ſeriuſve pro variis Imaginationis dotibus rapiuntur; ſic de morbis nervoſi generis dictis etiam obſervatum.

Ab omnibus hiſce prolatis auctoritatibus, rebus factis, et ratiociniis, liceatne concludere pathemata plurimum ab Imaginatione pendere; talemque Imaginationem inter et pathemata intercedere nexum, et illa tam ſaepe ſimul et inter ſe invicem agere, ut effectus tam delicate quaſi mixti, quos producant, ſemper rite inter ſe diſtingui nequeant.

His

His de Imaginatione in genere dictis, de ejus viribus ad valetudinem afficiendam proxime differam. Quae hac de re dicenda ſunt, partes in duas ſecerni poſſunt. Primo, de quibuſdam morbis, qui ſola vi Imaginationis induci, vel ſanari, videantur; quique mente a ſtatu ſano mutata, indicantur, diſſeram. Secundo, de paucis agam, qui aliis inducti cauſis, vi Imaginationis graventur tantum, vel leniantur. Iiſdem morborum nominibus utar, quae nobis a Culleno celeberrimo, in Noſologia, dantur.

PARS

PARS I.

I. *De quibuſdam morbis qui ſola vi Imaginationis induci vel ſanari videantur.*

CAP. I.

PALPITATIO, SYNCOPE.

PALPITATIO et Syncope, a mentis pathematibus, vel nimiis, vel nimis diuturnis, procul dubio oriuntur; nec deſunt rationes, cur eos morbos credamus, a vi Imaginationis ſola, ſaepius originem duxiſſe: hoc enim ſaepius obſervarunt ii, quibus mandata *Magnetiſmi Animalis* indagatio. Medicus quoque ingenioſus, D. Sigault, eorundem meminit effectuum, literis ad eoſdem datis, quae, experimentorum, ad vim *Magnetiſmi* ſtatuendam, factorum, hiſtoriam tradunt.

 "Cum

" Cum quoſdam (ait) qui, domum, in loco
" *le Marais* dicto, habitant, certiores fe-
" ciſſem, me D. Meſmer diſcipulum fuiſſe,
" varios in feminam ejus domus effectus
" produxi; me etiam viſo et audito, valde
" affecta et commota, quod primo me celare
" voluit. Sed cum pectus manu tetigiſ-
" ſem, cor palpitans ſenſi. Tanta quoque
" ejus oppreſſio, ut thoracem plurimum
" contractam indicaverit. Vultus variis
" agitatus convulſionibus, oculi vagi fie-
" bant, Syncope tandem correpta corruit,
" prandium ore rejecit, diarrhoea affecta,
" et ad debilitatem plane incredibilem, re-
" dacta fuit *." Plures tales hiſtorias me-
morat, ſed illas huic tam omnino ſimiles, quod hic referrem, minime neceſſarium duco.

Palpitatio et Syncope, praeterea, ſaepiſſime illos vexant, qui Hyſteria, Hypochondriaſi, et Melancholia laborant; morbi, qui haud raro ſaltem, ab Imaginatione maleſana, oriri videntur.

C A P.

* Report of the Commiſſioners charged with the examination of the Animal Magnetiſm.

C A P. II.

HYPOCHONDRIASIS.

Huncce morbum ſaepe ab Imaginatione maleſana oriri, ſemperque forſan ab ea plurimum pendere, vix dubitandum; etiamſi quidam homines, prae caeteris, propter quandam corporis conſtitutionem, ad hunc magis proclives, videntur.

Hiſce rationibus hanc ſententiam firmare conabor: primo, ipſius natura morbi; ſecundo, iis, qui ſaepiſſime hoc morbo laborant; tertio, frequentiſſimo et feliciſſimo morbum ſanandi modo, conſideratis.

Primo. Natura morbi. Miſer ille vir, qui hoc morbo laborat, aſſiduis cujuſdam mali imminentis terroribus exagitatur; ſuae tamen valetudini praecipue attentus, omnem ſenſum ingratum, utcunque levem et quaſi nullum, ut maximi periculi, vel etiam mortis ipſius inſtantis, praenuncium metuit.

Ob

Ob metum valetudinis amittendae, valetudo ſecunda revera perditur: hincque illa quae morbum comitantur ſymptomata evolvuntur. "Hallucinationes mentis, (ait Sauva-
" geſius,) in eis frequentiſſime verſantur
" circa ſanitatem propriam, quam multo
" magis perditam, quam reipſa eſt, repu-
" tant; quamque, continua ad corporis
" ſtatum attentione, moeſta ſcilicet et forti-
" ori, reapſe labefactant: maxime ex eo,
" quod medicis ſuis diffidentes, remedia
" proprio Marte, vel inconcinne adhibe-
" ant, ſaepius ſuo morbo contraria; ut re-
" petita cathartica, frequentes phlebotomias,
" clyſmata quotidiana; dum gulae imperare
" neſciunt, aut digeſtionem moerore pra-
" vaque alimentorum qualitate vitiant.
" Hinc flatus, ructus, borborygmi, hypo-
" chondriorum dolores, nauſeae, vomitio-
" nes acidae, acres, bilioſae, alvi conſtipa-
" tio, ſomni turbulenti; hinc macies, cutis
" ſqualor, color fuſcus *, &c."

Symptomata

* Sauvages. Noſologia Methodica de Hypochondriaſi.

Symptomata haecce, ſe non ſubito oſtendunt, ſed, ſerie continua longiore vel breviore, evolvuntur et creſcunt. Origines ſemper minimae. Nonne hoc naturae Imaginationis conſentaneum? Solum magni Imaginationis eduntur effectus, poſtquam diu fortiterque egerit. Tunc enim ſolum rerum Imagines, quas ſibi finxerit, eſſe verae videntur. Pariter aliquid, nec breve quidem, tempus exigitur, priuſquam morbus omnino perfectus fiat; prius nimirum quam mens periculum quod metuat, verum prorſus crediderit. Primo metus levis vel quaſi ſuſpicio, nec niſi dum triſtes ſolive ſimus, valet; quemque metum etiam minimi rationis conatus ſuperare poſſint. Negotia, et occupationes quaecunque, quondam delectare ſolitae, placeant adhuc. Brevi tamen metus revertitur. Saepius agendo, Imaginatio agilior, fortiorque fit, magis ſemper ad agendum valet; res, de qua cogitatur, vividior evadit, augetur, exornatur, novaſque ſemper induit formas, ad mentem fallendam magis accommodatas.

Ratio,

Ratio, quae primo laude, victoriae, nobilis, quanquam facillime partae, ſemper rediiſſet, nunc et ſaepius in praelium vocatur, et majoribus undique premitur difficultatibus. Tandem imperium, quod tamdiu habuerat, omnino perdit, dum Imaginatio, vel minimum regi impatiens, in ditionem omnia redigere properat.

Dum talia fiant, pathemata deprimentia quoque in motum rapiuntur; haec novas viciſſim vires Imaginationi impertiunt; dum contra, illius conamina aucta, haec magis magiſque accendere conferunt. Viribus et illius et horum ſemper augentibus, et datis invicem et receptis, utraque tandem ad ſummum augeſcunt. Morbus formam abſolutam induit. Fugiunt nunc omnia illa ſuavia, jucunda, quae antea feliciore in tempore vitae, tantum delectare ſolebant. Dominantur ſuſpicio, metus, moeror, et paulatim Melancholiae, omnibuſque, quae illam comitentur, malis viam ſternunt.

Secundo. Ii, qui huic morbo praecipue obnoxii ſunt. Ab omnibus fere notatum

auctoribus,

auctoribus, Hypochondriaſin ſaepiſſime viros Imaginatione valida inſignes, quique eadem ſaepius meditari cupiunt, afficere; dum alii Imaginatione debili, magis vaga, fere ſemper hujus morbi immunes vivunt. "Plures enim (inquit Sauvageſius) ſunt "ingenioſi, quam ſtolidi, et ruſtici, Hypo-"chondriaci *." Etiam temperamento illo, Melancholico vel Hypochondriaco dicto, ſaepius illi inſigniti, qui monumenta virium Imaginationis exegerunt nobiliſſima, ſive dulci gratoque mundum delectare carmine, ſive ſublimibus quas philoſophia eruat veritatibus, docere et inſtituere maluerint. Expectandum igitur huncce morbum ſaepiſſime inter illos ſaeviturum. Nonne ita revera eſt? Nonne fere in triviis decantatur, viros ſummo ingenio praeditos, qui artes elegantes, literas humaniores, philoſophiamque maximo et ardore, et ſucceſſu excoluerint, morbo hocce frequentiſſime correptos? "Quam ſaepe (inquit Robinſon) "videamus

* Sauvageſii, Noſologia Methodica; Hypochondriaſis.

"videamus ſummos philoſophos hoc mor-"bo laborantes, et fruſtra, quo ſe illius ty-"rannide eripiant, nitentes * ?" Eandem rem, de hoc morbo differens, praecipue notat Aretaeus: "Familiare hoc vitium (ait "auctor ille eximius,) illis, qui, ut erudi-"antur, laborant, et ejus cauſa multa per-"ferunt; quibus ineſt divinae ſcientiae cu-"piditas; qui vigiliis macerantur; qui doc-"tos ſermones, et res graves meditantur; "qui victum pleniorem et varium con-"temnunt; qui in ſomnis vigilant; divitiae "autem illis, adeptio et uſus divinae ſapi-"entiae. Non eos abſtrahit voluptas, non "vagatio et peregrinatio; a quo enim diſ-"ciplinae amor non avocet? His igitur "corporis macies adeſt, decolor facies, ob "contemplationem ſtupidi habentur, ani-"mo autem ſeveri, non ridentes †." Hic quidem objiciatur forſan, Aretaeum non de Hypochondriaſi loqui, ſed ſub "ſtomachi "morbo" tantum "dyſpepſiam" nunc dictam

* Robinſon on Spleen, Vapours, &c.

† Aretaeus de Stomachi Morbo.

tam intellexiſſe. Sed mihi omnino manifeſtum, ab hoc, aliiſque ejuſdem capitis locis, videtur, eum de ambobus hiſce morbis diſſerere, vel morbos illos alium alii permiſcere. Nec puto conamina ingenioſi viri Culleni, quo morbos illos diſtinguat, et limites cuique proprios finiat, omnino proſpere ceſſiſſe.

Auctores, plurima Hypochondriaſis inter viros doctos, exempla retulerunt, quorum tamen unum, a viro illuſtri Mead, memoratum, hic tantum proferam: " Celeberri-
" mus quidam (inquit) Collegii ſocius, cum
" nimium ſtudiis incubuiſſet, Hypochon-
" driaſi correptus, ita cruciatum ſe putavit,
" ut lecto affixus ſemper jaceret. Morbus
" paulatim ingraveſcit; tandemque, amicos
" qui circumſtarent certiores facit, ſe jam
" moriturum. Nec multo poſt, campa-
" nam funeris praenunciam, in templo vi-
" cino, pulſari juſſit. Quod cum fiebat, ei,
" (qui adoleſcentulus adhuc egregie cam-
" panas pulſare didiciſſet,) tam omnino
" imperite videbatur factum, ut, graviter

" ira permotus, e lecto ſaltavit, ad tem-
" plum feſtinavit, verbis edituum (*the
" beadle*) aſperis reprehendit, dixitque, ſe
" illi campanas rite pulſandi modum oſten-
" ſurum: Fune igitur confeſtim prehenſo,
" tanta cum vehementia opus peregit, ut
" brevi omnis ſudore diffluebat. Nunc ad
" lectum rediit, quo contentus moreretur;
" ſpes tamen eum fefellit, exercitatio enim
" ei, vitam et vigorem reddidit *."

Notandum quoque, quod ad eandem magis firmandam ſententiam conferat, hominem, rebus difficilioribus, et gravioris momenti occupatum, raro huic morbo obnoxium; ſi tamen magna illius conamina proſpere ceſſerint, divitiaeque partae eum ad otia vitae duxerint, tum ſaepius eum Hypochondriaſin corripere.—Omnium laborum, et rerum, quibus ſe aſſueverat, immunis, ille undique convertitur, et quid agat, neſcit. Forſan, felicibus adoleſcentiae et virilis aetatis annis, inter bella et caſtra peractis,

* Mead, Monita et Praecepta, de Hypochondriaſi.

tis, tranquilla pacis, et dulcia ruris gaudia temnit. Nec virentia luſtrare prata, nec acclivia montis ſcandere, nec inter denſas et umbroſas ſylvas ſe condere geſtit.—Rure feſtinat ad urbem. Sed omnes etiam, quas praebeat voluptates urbs, brevi delectare deſinunt. Ei ſola bella, et caſtra ſola placeant. Igitur ad illa aut redit iterum, aut domi permanens, anxius, inquietus, omnium quaſi pertaeſus vivit:—Nec difficile eſt videre talem mentis conditionem hujuſce morbi et originibus, et augmini plurimum fauturam.

Tertio. Optimus Hypochondriaſis ſanandae modus.

Medicinae famam, quam in Hypochondriaſi ſananda, comparaverit, minime eripere velim; quibuſdam enim ſymptomatibus lenitis, vel fugatis, plurimum certe profuit. Medicinae tamen minime fidendum; ſummiſque niti viribus debemus, quo omnes illae cogitationes, quae mentem deprimant, terreant, omnino relegentur; aliaeque ſpem et hilaritatem afferentes, earum vice ſupponantur. Sic ſolum morbus ſanandus,

ſic

ſic etiam optimi, qui de hoc morbo ſcripſerunt, auctores opinati ſunt: "Removendi "(inquit Celſus) terrores, et potius bona "ſpes afferenda; quaerenda delectatio ex "fabulis, ludiſque, quibuſque maxime ſanus "capi conſuevit; laudanda ſi quae ſint ipſius opera, et ante oculos ponenda; leviter objurganda vana triſtitia; ſubinde admonendus, in iis rebus quae ſolicitant, "cur non potius laetitiae quam ſolicitudinis cauſae ſint *." Sic quoque vir illuſtris loquitur Sauvageſius: "Hypochondriaci "admonendi ſunt virum fortem dedecere "hanc levium malorum intolerantiam, atque continuam de hiſce querelam. Si "enim ſatis perſuaſi forent, neminem ex "omni parte beatum eſſe, in hac vita, niſi "qui taedia et labores tum animi tum "corporis eodem animo patitur, ac natus "paterna manu caſtigatus, illi leves ſanitatis alterationes non tanti facerent. Ex"pedit ut, aliis fortioribus ideis excitatis, "idea morbi ex eorum animo deleatur:

"Plures

* Celſus de Medecina, lib. 3.

" Plures viſi ſunt, qui, ſuperveniente lite, " aut gravi negotio, ſui morbi obliti ſunt; " et, qui ejus oblivviſci poteſt, ſalvus eſt. In " hunc finem, nihil convenientius eſt equi- " tatione per loca amoena, tempeſtate ſe- " rena, et quod eodem recidit, peregrina- " tione, navigatione, ruſticatione; aſt equi- " tatio praeſtat caeteris, omni enim inſtanti, " continuo novis, et variis objectis viſus " auditusque percellitur; ita ut fere im- " poſſibile eſt animum ab attentione fu- " neſta non averti, et aliis cogitationibus " non aſſueſcere, in quo magna pars cura- " tionis conſiſtit *." Celſus et Sauvageſius ita accurate ſenſus aliorum de hac re ſcrip- torum expreſſerunt, ut alia ex aliis ſcriptis minime referenda puto.

C A P.

* Sauvageſ. id. ib.

C A P. III.

MELANCHOLIA.

Nullus, ut mihi videtur, alius morbus quam Melancholia, rectius Hypochondriaſin ſequatur; quia illis plurimae res ſimiles; ſaepe eodem homine, eodem tempore ſaeviunt; raro forſan omnino disjunctae obſervantur; et quia Hypochondriaſis ſaepius in Melancholiam tranſire videtur. Igitur, de origine Melancholiae, ordinem eundem ſequar, quem de Hypochondriaſi agens ſequutus. *Primo*, Quaedam de natura morbi dicam. *Secundo*, De iis qui ſaepiſſime Melancholia laborant. *Tertio*, De optima ſanandi methodo.

Primo. Natura morbi. Melancholici fere dicuntur moeſtam, ſed falſam, de re aliqua, ſententiam ferre; dum de aliis, caeterorum hominum inſtar, judicant et agunt. " Melancholia (inquit Aretaeus) eſt autem ani-

" mi

"mi angor," in una φαντασια infixus et in-
"haerens, abſque febre:" Et in alio ejuſdem capitis loco dicit: "Melancholici in "triſtitia et animi angore duntaxat verſantur. Nec vero, in una tantum inſaniae "ſpecie, laborant; ſed aut venenum ne "ſibi detur ſuſpicantur; aut, hominum "conſuetudinem peroſi, in ſolitudines aufugiunt; aut, ad ſuperſtitioſam religionem, convertuntur; aut lucem hanc vitamque odio proſequuntur *."

Natura hujus morbi, a duobus exemplis a Boerhaavio memoratis, optime illuſtratur. "Vidi (inquit vir illuſtris) clariſſimum virum perſuaſum ſua crura duo ſtramina "eſſe, ſapientem in aliis pleriſque rerum "generibus. Nunquam paſſus eſt eripi "ſibi errorem, ullo argumento; amici jubebant oculis uteretur in luce clariſſima; "digitis, hortabantur, ut crura tangeret, et "naturalem figuram, et ſubſtantiam conſervatam, perſuaderetur. Pertinax ille, "parcenſque ſtraminibus, nolebat inniti "fulcris

* Aretaeus de Melancholia.

“ fulcris fragiliſſimis, ne, colliſis feſtucis,
“ collaberetur. Tandem amici, inſtantiſſi-
“ mis precibus ita fatigant hominem, ut
“ pedes muniret ocreis firmiſſimis, ne forte
“ frangerentur; tutuſque hoc praeſidio, in
“ carpento rus peteret, laxandi animi cauſa.
“ In ipſa via, duo larvati ſtudioſe diſpoſiti
“ erant, qui ab uno latere rhedae adſilirent,
“ ſtrictis gladiis et latronum habitu; alte-
“ rum vero vehiculi latus liberum relin-
“ querent. Noſter, oblitus ſtramineorum
“ crurum, praeceps ſe in fugam dedit va-
“ lido ſaltu, et in eo ipſo temporis momen-
“ to ſanatus eſt; atque, ab eo tempore,
“ millies deploravit imbecillitatem huma-
“ narum ſcientiarum, cum videnti ſibi et
“ tangenti, aeque certo conſtitiſſet crura
“ ſtraminea eſſe, ac nunc conſtaret eadem
“ vera crura eſſe.” “ Juvenis (ait idem)
“ juriſconſultus, eruditus et ſapiens, in hoc
“ uno peccabat, quod ſemper chartis im-
“ palleſceret. Amici, ut animum a ſeverio-
“ ribus ſtudiis averterent, ſuadent ut iter
“ amoenum, recreationis gratia, ſuſciperet;
annuit;

" annuit; dum iter faciunt per omnes rei-
" publicae noſtrae urbes, Muydam appel-
" lunt; petunt videre arcem, ubi dicitur
" eſſe ſedes, qua captus et detentus eſt Flo-
" rentius Hollandiae comes, quia Matil-
" dam violaverat et conſtupraverat. Se-
" des autem ſic dicitur facta eſſe, ut ille, qui
" ſe huic committit, illico ferramentis exi-
" lientibus conſtringatur et capiatur. Lu-
" dibundae puellae comiter invitant noſ-
" trum juriſconſultum ut in illa ſede pau-
" lo reſideat; ille, dolum minime ſubol-
" faciens, annuit, ſubitoque ejus manibus
" et pedibus injiciuntur catenae; ille capi-
" tur, palleſcit, ſilet, moeſtus incedit, puta-
" tur animo perturbatus; ſed ille ab eo
" momento ſemper ſolitudinem quaeſivit,
" et dixit ſe ubique quaeri ab judice, ut
" morte plecteretur. Haec facta impreſ-
" ſio nulla arte poſtea deleri potuit, et cre-
" ditur, mortem ipſi ſibi conſciviſſe, nemo
" enim unquam cognovit quo abierit *."

G Inter

* Boerhaav. de Morbis Nervorum.

Inter veteres Melancholia a quadam Bilis mutatione, per quam color in nigrum verſus, oriri vulgo credebatur. Haecce ſententia, aliarum ad inſtar, quae in ſcriptis veterum traduntur, a medicis poſt literas renatas recepta, per plures annos vigebat: nunc autem ubique ſpernitur.

Medici recentiores, hujus morbi originem, ad quandam totius corporis, et praecipue cerebri conditionem; quam *rigidam* dicere ſolent, fere retulerunt. Hancce ſententiam, cerebri ſectionibus ſcalpello anatomico accurate factis, firmare conantur. Anatomici quidam, jure celebres, ſe talem quidem cerebri conditionem ſaepius obſervaſſe dicunt. Nonne tamen aeque conſtat, alios et peritos, et accuratos, eandem raro notaſſe; nec ullam revera a ſano ejuſdem organi ſtatu mutationem. Praeterea, ab illis corporeis morbi theoriis, ſymptomata omnia explicare, nequimus.

Imaginationi laeſae igitur ejus originem tribuendam puto.—Minime neceſſarium quaerere, et ſaepiſſime fieri nequit, ut ſtatuamus quo modo res, cui in Melancholia aeger

attendit,

attendit, primo tantam illius attentionem ſibi converterit. Sat erit, ſi re data, oſtendere poſſumus, noſtram ſententiam et Imaginationis naturae, et nexui, qui eam inter et pathemata intercedat, omnino conſentaneam. Sed mihi veri videtur ſimillimum, Melancholiam, eodem prorſus modo, ac Hypochondriaſin, oriri et progredi. Restantum in Melancholia, quibus attendatur, magis variae : Imaginatio et pathemata deprimentia plus augeri videntur. Haec mea ſententia multum virorum celebrium Haller et Broun auctoritate firmatur, qui fere eodem modo de Melancholiae origine ratiocinantur. "Nonne (Halleri verbis utor) videntur "(Melancholici ſcilicet) eandem ſibi repetendo ideam, et unicam meditando, eam "paulatim reddere validiorem vividioremque, donec ipſi preſenti objecto nihil cedat robore, atque adeo aſſenſum extorqueat *." "Curandum eſt, (inquit Broun) "ne animus in unam modo rem, rerumve ſeriem,

* Haller. Annotationes ad Boerhaav. Prelection. Academicas, Vol. IV.

" ſeriem, nimis intendatur, vel cujuſvis
" cupidinis pareat imperio. Cum eaedem
" enim imagines ſemper animo recurrunt,
" his Imaginatio quaſi inficitur, et hinc de-
" mentiae genus Melancholia dicta oritur,
" quoniam omnes, qui ſic mente capti ſunt,
" idem ſemper meditantur: vel ſi paulo
" ab eo avocati fuerint, ſenſim in con-
" ſuetas relabuntur cogitationes *."

Cum Imaginatio, pathematibus juvantibus, firmam rei quacum ocupata ſit fidem ſtabiliverit, et ita morbus prorſus perfectus fuerit, fugiunt omnis ſpes hilaritaſque; de omnibus timetur, angitur, deſperatur; nihil juvet; nihil alliciat; pulchrae naturae facies denſis nubibus et atris undique co-operta jacet; ipſa etiam vita cum tanta cura et ſolicitudine haud ita pridem cuſtodita, nunc omnibus orba gaudiis et voluptatibus, fit onus grave atque moleſtum, tandem intolerabile evaſurum. Ita eleganter eadem exprimitur res, a celeberrimo viro Gul. Laurentio Broun ſupra dicto, " Qui animum

* Gul. Laurent. Broun, Oratio de Imaginatione in vitae Inſtitutione regunda.

" mum triſtium contemplationi applicat,
" qui tetrica Imaginandi vi, incertas lugu-
" breſque imagines ſibi ante oculos frequen-
" ter ponit, et nigris tanquam adumbrat
" coloribus; is moeſta erit ſeveraque indole,
" ad Melancholiam pronus, a riſu, joco, feſ-
" tivitate alienus. Eheu quot, quantaeque
" aerumnae, ex hac origine derivatae, men-
" tem invadant, eo acerbiores et vehemen-
" tiores quod fictae ſunt omnino et com-
" mentitiae. Imaginatio enim experienti-
" am ipſam ſuperat; quia, in unum quaſi
" cumulum, omnia dira et calamitoſa, coa-
" cervat. Hinc animi et corporis vires
" extinguuntur, nervi languent, omnia
" agendi incitamenta pereunt; mens infe-
" lici Imaginationi mancipata opprimitur,
" nec jugum excutere poteſt; totus rerum
" contriſtatur aſpectus; atris naturae facies
" coloribus veſtitur: jucundum nihil vel
" exoptandum manet: ſol ipſe deficere vi-
" detur; animus ſpiſſiſſima obductus cali-
" gine, ſocietatem hominum fugit, appetit
" ſolitudinem, lucem odit, mortem, tanquam

" unicum

" unicum malorum perfugium, cupit, deſi-
" derat. Dies per moerorem peragitur:
" Irrequieta nox nullum, ſomno obliviofo,
" aegritudinum ſolatium ſubminiſtrat."

Secundo. Qui ſaepiſſime huic morbo obnoxii. Non dubitare licet ſummum rerum parentem ſtatuiſſe, ut res quae extra nos percipiantur, fortius mentem, quam quae mens ſibi ipſi fingat, afficerent. Inter omnes conſtat tamen quoſdam homines, mentem a rerum contemplatione externarum, adeo interdum ſeduxiſſe, et in ſuas cogitationes, attentionem ita infixiſſe, ut, Imaginatione eas augente et exornante, veri ſpeciem tandem omnino ſimulaverint.—Sed haecce res plerumque obſervata fuit inter homines ingenio inſignes, quibus Imaginatio maxime valida; interque illos Melancholia maxime valet. Παντες ‘οσοι περιττοι, (inquit vir ſummus Ariſtoteles, ipſe, ut fertur, ſemel Melancholicus) γεγονασιν ανδρες η κατα φιλοσοφιαν, η πολιτικην, η ποιησιν, η τεχνας, φαινονται Μελανχολικοι οντες*. Haecce res quoque ab

* Ariſtotelis Problem. Section 30.

ab aliis veterum ſcriptorum memoratur, omneſque fere inter recentiores auctores, de hoc morbo accurate diſſerentes, eandem notarunt. "Grata illa (ait Boerhaavius) et "fertilis Imaginatio, facit ſummos artifices "inſanire, niſi potando et ſaltando, animum "iterum divertant; ſed, ſi ſuo opere, nimi-"um inſiſtant, in mala Hypochondriaca et "Melancholica ruunt *." "Viri ingeni-"oſi, (ait Suavageſius) poetae celebres, ar-"tifices praeclari inter pictores, muſicos, "&c. huic morbo praecipue fuere ob-"noxii †." Facile foret, ſed minime neceſſarium, plura de hac re, ab aliis citare auctoribus.

De Melancholia quoque ut antea de Hypochondriaſi, dicamus, eam rarius inter homines actuoſos, negotiis magnis, et arduis rebus occupatos ſaevire, quam inter eoſdem, ſiquando bonum otium ignavia et occupationibus inanibus et ineptis conterant.

Tertio.

* Boerhaav. de Morbis Nervorum.

† Suavages. id. ib.

Tertio. Optima ſanandi methodus. Nec magis in Melancholia, quam in Hypochondriaſi, medicinae, regimini vario confugiendum vel fidendum. Imaginatio avertenda, quantum fieri poteſt, a rebus conſuetis et dilectis; aliaeque, ab his, quam maxime diverſae, de quibus ſe exerceat animus, ſubminiſtrandae *.

Itinera

* Morbo incipiente, vel paulo tantum profecto, conamina ipſius aegri forſan plurimum proſint. Nuncque poetae noſtri Armſtrong conſilium et elegans et rectum:

" Go, ſoft enthuſiaſt, quit the cypreſs groves,
" Nor, to the rivulets lonely moanings, tune
" Your ſad complaint; Go ſeek the chearful haunts
" Of Men, and mingle with the buſtling crowd.
" Lay ſchemes for wealth, or power, or fame, the wiſh
" Of nobler ſouls, and puſh them night and day:
" Or join the Caravan in queſt of ſcenes,
" New to your eyes, and ſhifting every hour,
" Beyond the Alps, beyond the Apennines;
" Or, more adventrous, ruſh into the field,
" Where war grows hot, and raging thro' the ſky,
" The lofty trumpet ſwells the maddening ſoul;
" And, in the hardy camp, and toilſome march,
" Forget all ſofter and leſs manly cares."

Itinera praecipue ab omnibus laudantur medicis; verique videtur ſimillimum, illa plerumque plurimum profutura, nam undique res variae et gratae mentem ſollicitant, alliciunt, paulatimque, et quaſi inſcia ipſa, ad ſe prorſus convertunt. "Prae reliquis omnibus (verba ſunt viri illuſtris Swietenii) proſunt itinera, tunc enim nova occurrunt, et inſolita objecta, quae ſatis efficaciter mentem afficiunt et cogitationem mutant *." Auctor idem quoque memorat, ſe plures noviſſe doctos homines, quibus fruſtra perſuaſum fuit, ut quendam puteum metallis medicatum, ad ſalutem recuperandam adirent, qui tamen poſtea, iter ad quaſdam bibliothecas, vel ad viros, ingenio claros et doctrina, viſendos, ut ſuſciperent facile inducti, et quibus ex itinere ſecunda valetudo iterum reſtituta. "Si conſtat (dicit cel. Cullenus) eſſe vel homines vel res, quae, virum Melancholicum a cogitatis quibus ſe aſſueverit, avocare, et ad alia convertere poſſint, illa

* Swietenii Commentarii in Aphoriſmos Boerhaavii.

"quam ſaepiſſime ei adeſſe debent. Itaque "iter, quia omnem cogitationis ſeriem in- "terpellat, et quia res novae grataeque "oculis uſque et uſque obveniunt, plerum- "que utile *."

Muſice, ut hujuſce medela morbi, inter quaſdam antiquas nationes multum valuit. "Muſice (dicit Plato) in morbis illis, qui a "mente laeſa pendent, ſanandis minime ne- "gligenda: ſicut enim medicina, corpus a "craſſis illis qui organa minus nobilia one- "rent, impediant, humoribus purgat; ita, "muſice mente expellit, atra illa et depri- "mentia cogitata, quae cum diutius per- "manſerint, organa nobiliſſima debilitent, "turbent, opprimant." Hunc in uſum, Pythagoras ſummus philoſophus, lato mu- ſices in mentem imperio notato, plures har- monias condidiſſe fertur.

Edocemur quoque a literis ſacris, gentes plures orientem verſus muſice ad Melan- choliam leniendam et ſanandam ſaepe uſas fuiſſe. "Et malus ſpiritus a domino miſ- "ſus Saulum vexabat. Servique Sauli illi "dixerunt,

* Cullen's Practice of Phyſic.

" dixerunt, ecce nunc malus ſpiritus a do-
" mino te divexat. Herus noſter jubeat
" ſervos tuos, qui coram te ſtant, ut quen-
" dam lyrae pulſandae peritum exquirant;
" et fiet, cum malus ſpiritus ſit in te, quod
" manu pulſabit lyram, iterumque ſanus
" evades. Itaque fiebat, cum malus ſpiri-
" tus Saulum divexaret, Davidem lyram ce-
" piſſe, manuque pulſaſſe; ſic Saulus recrea-
" tus ſanuſque evaſit, et malus ſpiritus ab
" eo diſceſſit."

Denique par omnino notare, ratiocinia, diſputationes, contradictiones non ſolum prodeſſe nunquam, ſed revera morbum ſemper plurimum gravare. Omnia paulatim leniter, et quaſi aegro inſcio facienda. " Paulatim, et non evidenter, (inquit Cel-
" ſus) ab his quae ſtulte dicuntur, ad meli-
" ora mens adducenda." Eandem etiam protulit Caelius Aurelianus ſententiam. " Mandandum miniſtris (ait) ut inductivè
" nunc indulgeant conſentientes, nunc in-
" ſinuando corrigant vana, recta demon-
" ſtrantes."

C A P.

C A P. IV.

NOSTALGIA—PATRIAE MORBUS.

Helvetici, prae omnibus, huic morbo obnoxii. "Noſtalgia (inquit Hallerus ipſe "Helvetia oriundus) genus eſt moeroris "ſubditis reipublicae meae familiaris *." Non tamen hicce morbus Helveticis proprius, ſed inter omnes magis minuſve fere valet populos; praeſertim ſi reſpublica bene leniterque geratur, et incolae felices liberique vitam degant. Imperium ejus quidem ad alia animalia patere nonnunquam videtur.

Noſtalgiam jam poſt Melancholiam locavi, quia ſententia, morbos illos ejuſdem generis tantum ſpecies eſſe, a docto tradita Vogelio, mihi veri videtur ſimillima; et quia plura illis conſimilia.

Noſtalgiae originem, in longum indagare, minime neceſſarium; nam nullus forſan eſt

* Haller. Element. Phyſiolog. Vol. V. p. 583.

eſt morbus, qui, virium quibus Imaginatio pollet, melius, minuſve ambiguum, vel de quo minus diſputatur, exemplum ſubminiſtret. Hic igitur ſat erit brevem morbi, ſanandique modi hiſtoriam dare, magna ex parte, Sauvageſio excerptam. Utcunque tamen brevis haecce hiſtoria, etiam et imperfecta, nonnihil forſan lucis Melancholiae et Maniae affundat.

Propter vehemens patriam et amicos reviſendi deſiderium, miſer homo moeret, ſilet, ſolitudinem cupit, per noctem vigilat, nec cibum appetit: vires paulatim deficiunt: veſpere febris hectica invadit. Talis eſt Noſtalgia ſimplex: aliquando tamen, ſecundum Hallerum, "in rigorem et Maniam; aliaſque, in febres lentas abit." "Synochum Tertianum, (inquit Sauvageſius) Tritaeophyam, vel aliam febrem comitem Noſtalgia habet. Haec Noſtalgio complicata dicitur *."

Morbus plerumque inter juniores ſaevit, ſaltem locus qui ſequitur, a Suavageſio citatus,

* Sauvages. id. de Noſtalgia.

tus, hanc ſententiam firmare videtur. "U-
"traque (ſcilicet Noſtalgia ſimplex et com-
"plicata) aggreditur juvenes mollius in
"parentum ſinu educatos, qui, prima vita
"peregrinantes, vel adverſam fortunam, vel
"morbum incurrunt, et amicis orbati, pa-
"triae ſuae delicias mente revolvunt, ea-
"rumque deſiderio tanto majore tenentur
"quo pejus ſe habeant; ut, ſi a ſociis pro
"rudibus habiti, illis ludibrio ſint; ſi ob
"linguae morumque differentiam, ſoli vive-
"re cogantur; hinc, alto moerore detenti,
"omnem ſocietatem fugiunt; nemini ſuae
"aegritudinis cauſam declarant *."

Quod quoque de hoc morbo mirum, nulli vitae gradui proprius; et locis ſummis et infimis orti, et divites et pauperes Noſtalgia afficiantur. "Vidi (ait Sauva-
"geſius) puerulum, mendicorum filium,
"cujus proinde patria erant tantum trivia et
"viae publicae, qui parentibus ſuis orbus,
"hoc morbo laborabat †."

In

* Suavages. id. ib.

† Id. ib.

In Noſtalgia ſananda, ſaltem ſimplici, ſecundum Sauvageſium, medicamenta fere inutilia, et quibus, ob paupertatem aliaſve res, patriam reviſere negatur, hi morbo ſaepius perierunt. " In hoc morbo (ait) curatio ex auxiliis moralibus ſolum eſt repetenda; ut, ex amicorum conſuetudine, ludis, theatris, comeſſationibus: ſed, ſi paulo gravior ſit morbus, et illis remediis reſiſtat, unicum auxilium eſt in patriam reditus; licet enim aegri proſtrati, debiles, vix e lecto ſurgere poſſunt, cum certa ſpes eſt ſe in patriam reverſuros eſſe, mox ſe melius habent, vires reſumunt, et, in ipſo itinere, ſaepe ſanantur. In Noſtalgia complicata (ſcil. cum febris quoque adeſt) ad Kinkinam confugiendum eſt: emulſiones cum ſufficiente Narcotici doſi veſpere ſunt exhibendae; et non ſolum proxima ſpes redeundi in patriam ipſis facienda eſt, verum utcunque aeger ſit debilis et febre correptus, vel rheda vel lectica ad parentes ſuos dimittendus. " Sunt etiam, qui, perſpecta libertate pa-

" triam

"triam ſuam repetendi, ex hoc ſolo illico "convaleſcunt, et a Noſtalgia liberantur, "licet patriam ſuam non repetant; ſaltem "aegri fere, in ipſo itinere, vires, et paulo "poſt, ſanitatem recuperant *."

C A P. V.

M A N I A.

Mania ſic a Melancholia diſcrepat, quod aeger Maniacus de ulla re nec recte judicat, nec agit; vel, ſecundum Aretaeum, "Mania eſt ex toto mentis alienatio diuturna "vacans febre."—Maniam ab Imaginatione laeſa nonnunquam ſaltem originem ducere, mihi veri ſimillimum videtur. Haec mea ſententia, rationibus ſequentibus ex ordine illuſtrandis, nititur. *Primo.* Plurima Maniae ſymptomata Imaginationem alias valide agentem ſaepius comitari obſervata. *Secundo.* Homines, qui plerumque

* Sauvages. ib.

rumque Mania afficiuntur, Imaginatione agili valida fere inſignes. *Tertio.* Sanandi modus a pleriſque laudatus medicis, et multorum hiſtoria qui ſic ſanati eandem firmant ſententiam. Porro hujus morbi exempla aliis modis ſanati, quae medicos quoſdam aliter de morbi origine ſentire duxerint, per ſententiam quam tueor explicari poſſint. *Quarto.* Hypochondriaſis, Melancholia ſaepe; Noſtalgia et Noctambulatio nonnunquam ſaltem in Maniam tranſire videntur. *Quinto.* Theoria hujus morbi a Hallero, et pleriſque aliis auctoribus tradita, conſideranda.

Primo. Plurima Maniae ſymptomata, Imaginationem valide agentem, alias comitari obſervata ſunt.—In Mania, pathemata facillime excitantur; et, ob cauſas leves, ut plurimum augentur.—In priore hujus Tentaminis parte, pathemata ab Imaginatione pendere; et, quo illa, hanc prius egiſſe, neceſſe, comprobare conatus ſum. Si pathemata, in Mania, propter cauſas leves, valde

augeantur; Imaginatio viciſſim, ad omnia quaecunque nimium amplificanda, prona.

De Maniacis notatur, falſas quas foveant ſententias, aliquam ad injuriam, quam antea vel acceptam, vel cogitatam putaverint, ſpectare; quodque maxime mirabile, amicos, quos antea cariſſimos fidiſſimoſque habuerant, nunc praecipue ſuſpicantur et oderunt.—Hoc de Maniacis dictum, re de J. J. Rouſſeau, a Domina de Stael memorata, elegantiſſime mihi illuſtrari videtur. "Credo (ait femina illa celebris,) Imaginationem, caeteris ejus facultatibus multo validiorem, has fere deleviſſe, vel (ſi ita loqui liceat,) abſorbuiſſe. Res vitae, potius in mente, quam extra illum, peractae videbantur. Illi ſaepius forſan contigerit, eum, feminam, quam nunquam vidiſſet, de qua tantum quaedam audiiſſet, vivida Imaginatione eam menti pingente et exornante, revera deperiiſſe. Nonnunquam amico quam amantiſſime valediceret; ſi tamen unicum forſan emiſiſſet verbum, quod in malum torquere-

"tur,

"tur, illud in mentem revocaret, perpen-
"deret, amplificaret, uſque et uſque volve-
"ret, tandemque in iras raperetur. Hinc
"ab errore vix liberari potuit; lux enim
"quae mentem ſubita irradiaverit, erroris
"tenebras, quae paulatim ortae et auctae
"mentem obſcuraſſent, fugare haud po-
"tuit. Hinc quoque longa ejus amicitia
"frui, valde ſemper difficile. Unicum ver-
"bum, geſtus unicus, altae materiem me-
"ditationis ſuppeditaret. Res etiam leviſ-
"ſimas quaſi propoſitiones mathematicas
"adligavit, eique concluſiones inde deduc-
"tae, demonſtrationes veluti firmae et haud
"refellendae viſae ſunt *."

Vis omnium, quae voluntati parent, corporis partium, plurimum in Mania augetur. —Neminem latet quantum pathemata ad corpus excitandum et roborandum valeant.

Maniaci perraro ſemper, aliqui nunquam dormire obſervantur.—Etiam quiſque fere novit, quidquid Imaginationem excitare

* M. de Stael, Reflexions on the Life and Writings of J. J. Rouſſeau.

excitare et intendere, id plurimum quoque ad ſomnum impediendum valere. Philoſophus ſublime raptus, quoties levem ſomnum gratumque negligat, dum regiones adhuc incognitas et intentatas, quo aliquid exinde ad gloriam ſcientiarum evehendam, ad generis humani honores augendos, ſuumque nomen aeternum reddendum, referat, perluſtrare audet *? Quoties dulces obliviſcitur ſomnos vir Muſis dilectus, dum felices, quos ſibi ipſe finxerit, orbes laeto exultans gaudio pererret? Quidem, in hiſtoria vitarum quorundam celeberrimorum philoſophorum et poetarum, notatum reperimus, illos paucas tantum horas ſomno dediſſe.

Maniaci rebus externis, et ſenſibus, qui caeteros homines maxime afficiunt, minime attenti. " Saepius (verba ſunt Sauvageſii) omnem cibum obſtinate recuſant; " frigoris et caloris patientiſſimi ſunt; media

* ——— " For this the penſive Sage,
" Heedleſs of ſleep and midnight's hurtful damp,
" Hangs o'er the ſickly taper."

" dia hieme nudi humi jaceant, nec mul-
" tum refrigerantur."—Alias etiam, quum Imaginatio multum excitetur, perparum ad res extra nos poſitas, et ad famem, ſitim, calorem, frigus et caetera attenditur. " Hie-
" ronymus Cardanus, (inquit ſummus Bo-
" erhaavius) de quo dictum eſt, quod eo
" nemo unquam inſaniverit ſtultius, et ſa-
" puerit ſapientius, vectus rheda in ecſta-
" ſim incidit, cogitans profundiſſime. Au-
" riga viae neſcius quaerit, qua via inceden-
" dum eſt; reſpicit et vidit eum nil ſentire;
" ad tenebras uſque nil reſponſi, nil juſſi
" accepit; permittit jumentis ut trahant
" currum: Tandem quieſcunt ſub patibulo.
" Cardanus ad ſe rediens iraſcitur, ſed mox
" cauſam agnovit *." " Quem ardorem
" ſtudii (utor verbis Ciceronis) cenſetis fu-
" iſſe in Archimede, qui dum in pulvere
" quoddam deſcribat attentius, ne patriam
" quidem captam eſſe ſenſerit †." " Tri-
" duo neque bibit, neque edit, neque audi-
" vit,

* Boerhaav. de Morbis Nervorum.

† Cicero de Finibus.

" vit, neque vidit Vieta dum arcanas notas " interpretabatur *." Narrat auctor libri cui titulus " Eloges de Scavans :" Poetam inter Italos celebrum Marinum, tam intento animo in poemate " Adonis" dicto recenſendo et emendando occupatum fuiſſe, ut crus plurimum, priuſquam ſenſiſſet, combuſtum.

Secundo. Ii qui ſaepiſſime Maniaci evadunt.—Dicitur ab Aretaeo, qui naturam ſemper accuratiſſime obſervavit, " Illos huic " morbo facillime patere, qui natura ſunt " iracundi, acriter excandeſcentes; verum " et in aetatibus quibus calor et ſanguis " multus eſt, hi furore exagitantur, ut " puberes, juvenes, et viri; victus ratio, " multi cibi aſſumptio, ſaturitas immodica, " ebrietas, luxuria, veneris appetentia, hanc " aegritudinem conciliant †."

De Mania quoque notemus illam ſaepiſſime inter homines ſaevire, qui alias Imaginationem maxime validam oſtenderunt. Dicit

* Haller. Phyſiolog. vol. 5.

† Aretaeus de Mania.

Dicit vir illuſtris Mead, " Frequens Maniae " cauſa eſt nimia mentis intentio, et cogi- " tationes diutius in aliquid etiam gratum " et jucundum fixae et inhaerentes. Talis " enim mentis intentio, cogitatio ita fixa, " omnes ejus facultatis (ut inter illos qui " nimium ſtudiis incumbunt, videatur) " plurimum laedere poſſunt." " Homi- " nes (inquit vir clarus Robinſon) magna " mentis vi, ſummo ingenio, Imaginatione " maxime ſublimi a natura praediti, ſaepi- " us, dum in altum feruntur, in Maniam " quaſi proſilire videntur; cum enim cor- " poris habitu calido, bilioſo ſint, hinc " neceſſario venit, dum mens ſublime rap- " ta aliquid cogitatum nobile inſequitur, " ad altiora uſque et uſque tendens, impe- " tus ejus majores fiant quam ut cerebrum " debile tenellum ferat. Ita cerebrum, pe- " nus pulcherrimorum et utiliſſimorum for- " ſan cogitatorum, quaſſatur, frangitur, di- " rumpitur, et omnia vi Imaginationis ni- " mis fortiter agentis, confunduntur et per- " miſcentur *."

Plures

* Robinſon on Spleen, Vapours, &c.

Plures etiam, qui de vita ſummorum philoſophorum vel poetarum ſcripſerunt, auctores notarunt, eos nonnunquam ſigna haud dubia Maniae oſtendiſſe: "Fatendum tamen eſt (ait vir doctus Petit) in multis "altiſſimae ſapientiae viris, mixturam ſapientiae et dementiae, ſignis haud obſcuris, deprehenſam fuiſſe. Ut enim vetuſtiores illos taceam Democritum, Heraclidem, Hippocratem geometram peritiſſimum, referre libet quae de Cardani "ingenio Thuanus in hiſtoriis memoriae "prodidit. Romae (inquit) cum diverſo "ab aliis cultu incedentem, paucis ante "obitum annis, conſpicati et allocuti, et "ſaepius admirati ſumus; cum celeberrimi "tot ſcriptis hominis recordatio ſubiret, "neque tamen quidquid in eo quod tantae famae reſponderet, animadverteremus *." Clarus Zimmerman narrat, magnos philoſophos Swammerdamium, et Huigenium non ſemel tantum Mania laboraſſe.

* Petit. Annotationes ad Aretaeum.

raſſe *. Fertur etiam ipſum divinum Neutonum ſemel pene Maniacum evaſiſſe. "Taſſus poetarum Italorum princeps, (inquit Hallerus) qui hodiernis temporibus "floruerunt, ſi Muratoro de Phantaſia diſ"ſerenti credamus, non ſemel pene Mani"acus fuerit †." Hic quoque clari poetae J. J. Rouſſeau meminiſſe liceat; et Petrarcha illuſtris ſemel Mania quodammodo affici certo viſus eſt. Facile, alios plures, et philoſophos et poetas, quorum fama late meritoque pervulgata, ad noſtram illuſtrandam ſententiam, ſi non ſupervacaneum eſſet, referre poſſem.

Quidam quoque de Mania differentes dixerunt, homines eoſdem, Maniacos quam cum ſani, nonnunquam plus ingenii oſtendiſſe.

Tertio. Medendi modus.—In Mania ſananda, aegrotum in quandam obſcuram aedium partem amovere oportet; quae, quam longiſſime diſtare debet ab omnibus, quae ſuſcitare poſſint cogitata, quibus mens ipſa

* Zimmerman, de Bile Atra.

† Elementa Phyſiologiae, v. 5.

indulgere nimium cupit. Hic, quaecunque animum commotum ac perturbatum ſedare queant, quaerenda; et cogitata, quam maxime grata, prioribus diverſa, inducenda. "Debet enim (ait Mead) eſſe lex, vix, aut quam rariſſime, violanda; cogitata illis quae fovere ſolebant omnino diverſa ingerere; quo mens ad alia meliora cogitata paulatim ſe conſueſcat."

De hoc morbo ſanando diſſerens Aretaeus optime quoque monuit: "Inſanientes oportere non eſſe vel ſolos, vel inter eos, quos aut contemnant, aut negligant." Celeberrimi inter recentiores medici, hoc Aretaei monitum comprobant, dum ipſi idem fere moneant jubeantque. "Mentibus Maniacorum (inquit Cullenus) reverentiam, etiamque terrorem hominum quorundam, praeſertim tamen illorum qui ſemper illis adeſſe debent, injicere prodeſt. Hunc igitur terrorem, hancque reverentiam, conſequi conentur; primo illos cohibendi et coercendi ſemper auctores fiant: nonnunquam etiam, ſi

"opus,

"opus, plagae verberaque adhibenda ſint. "Saepe quoque plurimum proderit, ſi ii- "dem, qui nunc coerceant et puniant, om- "nis, quantum liceat indulgentiae, aucto- "res fiant; probe ſemper memores, metum, "ſi indulgentia abuſa fuerit, incutere." Quam utile ſit, hiſtoria a Boerhaavio tradita optime tamen illuſtrare videtur. "Quidam in Hollandia Boreali, adeo fa- "moſus pro Maniae curatione, ut ſummi "in republica viri male laborantes ipſi "committerentur. Simulac eos in domum "receperat, et inſaniae cauſam prius ex "amicis intellexerat, benigniſſime eos trac- "tavit; at, ſimulac de malo conquereban- "tur, per tres vel quatuor fatuos, qui hoc "miniſterio ſuperbiebant, loris coriaceis "immiſericorditer flagellebantur, donec "tandem de morbo non auderent queri; "ſilentes, iterum tractabantur benigniſſi- "me, abundantes omnibus, quae deſiderari "poterant; at, vel minimum de morbi "cauſa conqueſti, enormiter vapulabant; "tandem homines illi, ubi ſentiebant quam

"minimam ſcintillam inſaniae aſſurgere, "adeo verbera metuebant, ut inſaniam de- "ponerent. Novi (mox addit) virum pri- "mae dignitatis ſic ſanatum, qui, poſt ali- "quot annos, iterum aptiſſimus reipubli- "cae gubernandae exſtitit *."

Quodcunque mentis attentionem allicere, et quaſi figere valet, plurimum in hoc morbo profuit. Sic Hallerus et Cullenus dicunt, Maniacos nonnunquam omnino duro labore convaluiſſe.

Plures aliae medelae, quae in Mania ſananda felici exitu uſurpatae fuerunt, ad falſas, quae menti inhaeſerint, impreſſiones delendas, novis aliis et fortioribus oblatis, ſunt accommodatae. Illos in mare ſubito jactandos ſuadet Boerhaavius. "Praecipitatio in "mare, ſubmerſio in eo continuata, quam- "diu ferri poteſt, princeps remedium eſt †." Celſus dicit, terrorem, mentiſque perturbationes, ſaepe utiles fuiſſe. "Subito "enim

* Boerhaav. de Morbis Nervorum.—Vide etiam Swieten et Haller.

† Boerhaav. Aphoriſm. 1123.

"enim (ait) terreri, et expaveſcere, in hoc "morbo prodeſt, et fere quicquid animum "vehementer perturbat." Itinera etiam, ut in Hypochondriaſi et Melancholia, ſic in Mania profuerunt. "Inſanientes (inquit "Aretaeus) debent mutare regiones; et, ſi "mens redit, annua peregrinatione ſunt "jactandi." Cullenus narrat, "ſe plures "noviſſe Maniacos, qui prorſus, dum lon-"gum facerent iter, ſanarentur."

Anne ſententia de origine morbi, quam nunc defendere et ſtabilire conor, aliis hujuſce morbi ſanandi modis convenit? Omnes hi tamen medendi modi hac fere ſententia nituntur, nimium ſcilicet totum corpus *excitatum eſſe.* "Maniaci (inquit "Hallerus) fere ſanantur ab iis quae vi-"res frangunt nimias, venaeſectione, ar-"teriotime, maximaque copia aquae, in "qua purgantia medicamenta diſſoluta eſ-"ſent; quod quidem medelae genus mihi "aliquoties ſucceſſit *." De Mania iterum diſſerens

* Haller. Elementa Phyſiol[illegible], v. 5. p. 568.

differens idem auctor Annotationibus ad Boerhaavii Praelectiones, dicit, "Quae ratio igitur mali? Corporea certe, nam ſaepe vincitur purgationibus valediſſimis, et omnibus quae vires corporis nimias minuant *."—Cum nobiſcum reputemus, quam arctus qui mentem inter et corpus intercedit nexus, haud dubitare poſſumus, corpus etiam, in Melancholia, in Mania, aliiſque mentis morbis, plurimum ſemper affici. Nonne tamen conſtat omne mentis pathema, omnem mentis actionem, effectum quendam in corpus praeſtare, majorem vel minorem, pro vi varia qua mens agat? Nonne corpus ipſum affectum mentem quoque pariter afficere viciſſim? Nonne omnes animi facultates agiliores, et ad agendum validiores, reddi, omnibus iis quae corporis agilitatem, et vim augere conferant? Nonne contra ſemper obſervamus, vim mentis multum minui omnibus quae vim corporis minuant? Nonne mens perinde ac

* Haller, Annotationes ad Boerhaav. Praelectiones.

ac corpus afficitur? Quid Febre Typho magis corpus debilitet? Quid vires mentis minuere magis valeat?

Si res ita revera ſint (quod vix dubitandum) minime certe neceſſarium, ad Maniae cauſam corpoream confugere, quo, effectuum bonorum, quos, ſanguinis detractio, purgatio aliaeque evacuationes pariant, rationem reddamus. Mihi igitur videtur, argumenta, ad corpoream Maniae cauſam ſtabiliendam, hinc deducta, haudquaquam firma.

Quarto. Nonne Hypochondriaſis et Melancholia ſaepe, Noſtalgia et Noctambulatio nonnunquam in Maniam tranſeunt?—Si conamina mea adhuc haud infeliciter ceſſerint;—ſi veroſimile reddiderim Hypochondriaſim, Melancholiam, Noſtalgiam nonnunquam a ſola Imaginatione laeſa oriri;—ſi hi morbi revera aliquando in Maniam tranſeant, vel illis Mania ſuccedat, nonne hinc recte concludere liceat, Maniam quoque ab Imaginatione laeſa nonnunquam originem ducere? Quoniam ratiocinatio hic perparum prodeſſet, ſententiam hancce (Maniam

ſcilicet

ſcilicet his morbis ſuccedere) auctoritate medicorum, qui, animos ad hanc rem multum attenderint; vel qui, propter obſervationes alias accurate factas, et plurimam praxin, fidem ſummam mereantur, firmandam duco. " Saepius accidit, (inquit Ro-
" binſon) ſi maxima non adhibeatur cura,
" Hypochondriaſin in Maniam tranſire.
" Sub verbo Maniae, omnes quaſcunque
" inſaniae ſpecies complexas volo. Si con-
" ſtitutio ſit bilioſa, inſequitur Mania maxi-
" me rabioſa, voluntati minime parens,
" quam comitantur omnia quae aegrotum
" audacem, metu vacuum, indicent *."
Alio loco dicit, " Melancholia eſt tantum
" major Hypochondriaſis gradus, in qua
" omnia plurimum augentur ſymptomata.
" Si morbus diu permanſerit, infelix aeger
" omnem iterum convaleſcendi ſpem amit-
" tit; omnia, quae mentem deprimant, an-
" gant, terreant, uſque et uſque volvit; do-
" nec, tandem omnino fere deſperatus, fiat.
" Quumque Melancholia ſit tantum Hy-
pochondriaſis

* Robinſon, ib.

" pochondriaſis aucta, pariter Mania eſt
" tantum Melancholia aucta, et ſympto-
" matibus variata, propter variam, quae cui-
" que contigerit, conſtitutionem aliaſque res.
" Hinc fit, ut, terminos cuique morbo pro-
" prios, et propria ſymptomata, accurate ſta-
" tuere nequeamus *." " Qui de medici-
" na, (inquit ill. Mead) ſcripſerint auctores
" duo Maniae genera diſtinguunt, deque
" illis, ut morbis mentis conſtantibus ſine
" febre, dicunt. Hoc tantum inter ſe illa
" diſcrepare putant, quod nempe auda-
" cia furorque unum comitentur, alterum
" moeror, metuſque; huic Melancholia, illi
" Mania, nomen. Hi autem morbi tan-
" tum gradu differunt: Melancholia, enim,
" ſerius citiuſve in Maniam, fere ſemper
" tranſit; cumque furor ceſſaverit, moeſti-
" tia gravior quam antea, redit." Celebris
Cullenus hanc etiam tuetur ſententiam,
quanquam fatendum, mentem, ad dilectam,
quam ipſe protuliſſet doctrinam, inclinaſſe.

* Robinſon, ib. pag. 226.

"Mania (ait) ſaepius eſt major tantum Me-
"lancholiae gradus."

Hallerus quoque nos certiores facit, Noſtalgiam nonnunquam in Maniam tranſire. Quanquam haec res ab nullo alio auctore quem adivi memoratur, mihi tamen minime dubia videtur, ſola Halleri auctoritate nixa, qui, ipſe Helvetia ortus, et nemini obſervandi diligentia ſecundus. Nonne igitur nimium eſſemus increduli, ſi tanto, de tali re, viro credere dubitemus.

Somnambuliſmus quoque aliquando in Maniam tranſire dicitur. Illis, qui hoc morbo laborant, (recte enim dicatur morbus) Imaginatio certe, et agilis maxime et valida. "Ob fortiſſimum autem affectum,
"(verba ſunt Halleri) et in parte ſenſorii
"communis violentum motum, hic morbus
"(Noctambulatio ſcilicet) multa cum deli-
"rio communia habet, et in Maniam tran-
"ſit *."

Quinto. Conſideranda veniunt argumenta alia, quibus theoria hujus morbi, ab Hallero

* Haller. Elementa Phyſiologiae, v. 5. p. 627.

ro aliiſque tradita nititur.—Praeter rationes jam memoratas, quae, ex venaeſectione, purgationis aliarumque utilitate evacuationum, ſuppeditantur, haecce illorum ſententia, cerebri mutationibus morboſis, ab anatomicis obſervatis, nititur. "Frequenter "omnino (inquit Hallerus) in fatuorum "cerebris, evidentes et mechanicae cauſae "mali, a morte, repertae ſunt. Ita Williſius vidit, et Kerkringius flaccidum nempe cerebrum, et intus lapidem; molle "pariter cerebrum cum cerebello ſchirrhoſo Pariſini; ſolidius e contrario cerebrum "Lanciſius vidit."—Fides ſemper obſervationibus Williſii et Kerkringii habeatur; et minime equidem, Morgagni, aliorumque anatomicorum jure clarorum, qui, ſe in cerebri ſectionibus varia morbida vidiſſe nos edocent, accurationem et veritatem ſuſpicari velim. Illis, quantum ſcio, fuit nulla dilecta quam tuerentur theoria; igiturque nulla cauſa, cur res quas obſervando didiciſſent aliter quam revera fuerint, dicerent, minimumve augerent.—Conſtat quidem

Maniam,

Maniam, ſaepe ab injuriis cerebro illatis, originem ducere. Nonne tamen Mania ſaepe quoque oritur, quum nec externa ulla cerebro illata fuerat injuria, nec inferri potuit? Praeterea celeberrimi confitentur anatomici, ſe, nullam quam minimam cerebri mutationem, in plurimis exemplis, deprehendere potuiſſe, unde ſuſpicio etiam de morbi cauſa oriretur. Nonne etiam nimium Maniae terminos prolatamus, ſi intra illos omnes quoſcunque mentis facultatum morbos, a laeſo cerebro provenientes, compleƈtamur? Non omnino forſan aequum, de omni Maniae ſpecie, eadem ratiocinari, eadem concludere. Quanquam, propter quaedam, quae maxime extent, phaenomena, eaedem videantur; nonne tamen veriſimillimum eſt, illas, rebus in aliis quae etiamſi minus conſpicuae, non ideo tamen levioris momenti, plurimum a ſe invicem differre? Si concedatur autem, tales revera fieri cerebri mutationes, non exinde, quae morbum comitantur, ſymptomata explicare poſſemus. Quomodo etiam, talibus nixi principiis,

cipiis, rationem reddamus, cur remedia qualia " praecipitatio in mare, " " ſubitus " terror," " menſque vehementer pertur- " bata," " variaeque quae oculis in itinere " obverſentur res," tantum profuerint, tantumque fuerint laudata.

Quidam etiam Maniam a cerebro pendere putant; quia cum cauſa, quae eam primo induxerit, ſublata fuerit, morbus non ideo tollitur. Ita clarus Robinſon dicit. " Probe ſcio quoſdam cenſere, ſi pathema, " unde Mania originem duxerit, tollatur, " morbum illico ceſſaturum. Hic tamen " plurimum erratur. Ipſe enim novi virum " cujus filia, quam habuit unicam, prop- " ter nimium juvenis amorem, Maniaca " evaſit. Pater, amicis ſuadentibus, juveni " permiſit ut filiam matrimonio duceret. " Speravit illam ſic forſan convalituram; " quamvis enim nunquam, ut ſanam dece- " ret, melius multo tamen dum ille adeſſet, " locuta eſt. Connubium Maniam non mi- " nuit, nec id, quod functiones impedi- " ret cerebri, amovere potuit; ſaepius enim

" illum

" illum occidere conata fuit, donec tandem
" in Hoſpitio Inſanorum illam includere
" neceſſarium duxerunt. Nonne hinc (ad-
" dit) omnino probatur tales illos morbos
" a malo fibrarum cerebri motu non ab ul-
" la animi ipſius pertinacia, vel morbo,
" pendere * ?"—Hic vir celebris concluſi-
onem eduxiſſe videtur, quae minime rebus praemiſſis concedatur. Nonne ſequens concluſio, ſola quam ſecundum ratiocinationis juſtae leges hinc inferre licet; mentem ſcilicet, quum ſemel in quendam cogitandi quaſi ordinem, propter cauſas vel nimium validas, vel nimis diu durantes, fuerit coacta, non ſtatim, poſt cauſas amotas, ad eadem cogitata, vel cogitandi modum, cui ſe prius conſueverat, redire? Nonne hoc omnino naturae, quantum adhuc cognoſcitur, humanae mentis convenit? Nonne mens, quum ſe nimis diu, vel obnixe nimium, ad quaedam cogitata attenderit, ita tandem in illis inhaeret, ut valde difficile, nonnunquam quidem ne fieri poteſt, ut illam ad alia quae-
cunque

* Robinſon on the Spleen, &c. page 392.

cunque convertere poſſimus? Sic etiam, quod ad corpus attinet, res fit. Nonne corpus, quoſdam agendi modos, ſi cauſae nimiae, vel nimis diu admotae fuerint, acquirit? qui, cauſa ſublata, perſtant, et lente, ſi unquam, minuendi.

Nonne etiam veriſimile, plurimas illarum, quas anatomici in cerebro obſervaverunt, mutationum ab Imaginatione diu, fortiterque agente, originem duxiſſe?—Pauci tantum effectuum, quos in corpore Imaginatio oſtendat, ſunt nobis bene perſpecti; hoc tamen certo conſtat, illam ſanguinis motum, pro varia qua agat vi, magis minuſve augere: Nonne hinc auctae cerebri ſoliditatis et ponderis rationem probabilem reddamus? Hanc ſententiam, ſequens ab Hallero facta obſervatio, quodammodo firmat. "In iis, "qui ex febre cum dilirio extincti ſunt, "ſemper plurimam ſub pia matre lympham "reperimus; et in Maniacis frequens eſt "vaſa cerebri farta reperire ſanguine multo atroque." Nonne veriſimile eſt cerebellum ſchirrhoſum; mollitiem, et flacci-

ditatem

ditatem aliarum cerebri partium, dum aliae durae et ſchirroſae ſint; ulceraque, in cerebris Maniacorum, ubi nulla vis extrinſecus illata fuerat, obſervata; nonne veriſimile, inquam, talia etiam, ab hac cauſa, originem duxiſſe?

C A P. VI.

E P I L E P S I A.

Pauci ſunt morbi, qui, quam Epilepſia, exemplum melius praebere poſſunt, vis qua mens polleat. Nonne propter rationes quae ſequuntur veriſimile videtur, Epilepſiam, a ſola Imaginatione nonnunquam oriri? *Primo.* Quia plurima Epilepſiae ſymptomata, effectibus aliis, quos Imaginatio pariat, prorſus conveniunt.

Inſigne hujus morbi ſignum; aegroti membra vehementer convelli, corpuſque ipſum varie moveri et agitari. Viri, quibus mandata

mandata *Magnetiſmi Animalis* indagatio, obſervarunt, in *Magnetiſmi proceſſu*, membra vel etiam totum corpus, motibus frequentiſſimis et invitis convelli.

In omnibus Epilepſiae exemplis, muſculi faciei et oculorum plurimum afficiuntur, inde varias magnaſque vultus diſtortiones facientes.—Sic etiam res, in *Magnetiſmi proceſſu*, fiebat; et in illo praecipue notatae "magna oculorum contortio et feritas."

Dum tales membrorum et corporis motus perſtent, humor ſpumeus fere ab ore fluit.—Pariter aquae viſcidae exſcreatio convulſiones Magnetiſmi comitabatur. In hiſce quoque convulſionibus, ſicut in illis Epilepſiae veris, ſputa nonnihil aliquando ſanguine tincta.

Convulſiones Epilepticae parumper fere vim remittunt; ſubito autem majore cum violentia redeunt.—Ita omnino fiebat quoque in *Magneticis* illis convulſionibus.

Aretaeus dicit, "In paroxyſmo Morbi "Comitialis vox eorum nihil, niſi gemitus

" et ſuſpirium, eſt ; reſpiratio vero ſuffoca-
" tio quaedam eſt, veluti in iis qui laqueo
" ſtrangulantur *." " Unus e noſtris ae-
" gris (inquiunt philoſophi modo memora-
" ti,) prorſus elinguis fiebat ; ſoni debiles
" et confuſi tantum audirentur, etiamſi co-
" namina muſculorum gutturis, linguae, et
" labiorum ad voces reddendas omnino pa-
" tebant."

" Caeterum cum a morbo quieſcunt, (ait
" Aretaeus,) ab initio ſegnes ſunt, capitis
" gravitate premuntur, languidi, pallentes,
" animo conſternati." " Pariter edocemur
" languorem, et quandam quaſi ſomniatio-
" nem, convulſiones ſive *criſes Magnetiſmi*
" ſequi ; animi pendent ; ſtupent aegri ; non-
" nunquam quaſi ſemiſomnes videntur †."
" Talia (inquit Cullenus) ſunt maxime
" frequentia morbi ſigna ; tantum in aliis, et
" aliis hominibus, vel in homine eodem, tem-
" poribus aliis, diſcrepant, prout ſymptoma-
" ta memorata magis minuſve violenta ſint ;
" diutius

* Aretaeus de Morbo Comitiali.

† Id. ib.

"diutius breviuſve perdurent." Eaedem hae res ſemper in *Proceſſus Magnetici criſibus* fuerunt notati.

Secundo. Haecce ſententia de origine morbi, ulterius firmari videtur ex cauſis quae ſaepiſſime morbum inducant, et illius paroxyſmos renovent; ex rapiditate qua ab aliis ad alios Epilepſia diffunditur; et ex rebus quae illius paroxyſmos jam ſaevientes afficiunt; et quia ſaepe primo inter ſomnia incipit, et inter ſomnia redit.—Maxime frequens et forſan potentiſſima cauſarum quae Epilepſiam inducant eſt Imitatio. Exempla pauca vis qua pollet hic referam. "Omnia terribilia ſpectacula, ſpectatores "imbecillos, et teneriores ſenſibilioriſque "conſtitutionis, in ſimiles motus perverſos "conjiciunt. Hoc obſervatum eſt in vir-"gine viginti ſex annorum, tenerioris et "ſenſibilioris naturae, ſpaſmodicis affecti-"bus obnoxiae, quae, ex feneſtra proſpi-"ciens, ex improviſo, vetulam horrenda "Epilepſia correptam in platea conſpexit; "unde concepto horrore ſtatim in Epilep-

"ſiam

" ſiam per dimidiam horam durantem, mi-
" ſerandumque in modum torquentem in-
" cidit, quae ſingulis diebus eadem hora
" pari ſaevitate rediit *." Sequens exemplum a ſummo Boerhaavio obſervatum, a claro viro Kaau Boerhaavio enarratur: " In
" domo qua pauperes ex eleemoſynis pub-
" licis aluntur in civitate Haerlemenſi, per-
" territa puella, in morbum nervorum con-
" vulſivum, certis paroxyſmis redeuntem,
" incidit; adſtantium et adjuvantium, in
" eam intenta turba, itidem corripitur eo-
" dem morbo; poſtridie altera, deinde ter-
" tia, quarta, in eum, fere omnes tam pueri
" quam puellae, inciderunt. Status miſerri-
" mus! corripitur hic, corripitur illa, uno fere
" omnes eodem tempore, dum unum alter
" proſpicit, proſternuntur †." Adhuc alium addam, quod, nobis a philoſophis quibus mandata *Magnetiſmi* indagatio, traditur. " Paucos ante annos, ad diem *cere-*
" *moniae*

* Ephemerides, Naturae Curioſorum, anno 1730, pag. 302.

† Kaau Boerhaave Impetum faciens, § 406.

" *moniae* primi *convivii ſacri* in *paraecia*
" *St Roch* celebrati, poſt cultum divinum
" veſpere exactum, per trivia, ut mos fert,
" proceſſerunt. Pueri et puellae ad eccle-
" ſiam reverſi vix ſedes prius ceperant,
" quam puella aegrotabat, et brevi convel-
" lebatur. Hicce affectus ita rapido pro-
" pagatur, ut dimidiam intra horam, quin-
" quaginta vel ſexaginta puellae, a duo-
" decimo ad decimum nonum annum na-
" tae, iiſdem corripiebantur convulſionibus.
" Idem quoque affectus iterum iterumque,
" hebdomade nondum exacta, apparuit;
" ſed, ad proximam diem dominicam, om-
" nes puellae in unum fuerant collectae
" locum, una cum dominis *Sanctae Annae*
" dictis, quae id agunt, ut illas in probis
" inſtituant moribus. Duodecim tunc tem-
" poris convellebantur puellae; citoque cae-
" terae eodem fuiſſent convulſae modo, ſi
" non ad ſuam quaeque rediiſſet domum*."
—Eſtne Imitatio ſimplex noſtrae mentis
princi-

* Report of the Commiſſioners charged with the examination of the Animal Magnetiſm.

principium, unde tanti, tamque miri, proveniunt effectus? Semper equidem putavi Imitationem minime ſimplicem. Si natura ejus accurate perpendatur, ſententia, quam antea protuli (illam ſcilicet ab Imaginatione plurimum pendere,) forſan veriſimilior videatur; plures jam memoravi rationes quibus haec opinio nititur.

Aliquot etiam traduntur Epilepſiae exempla, quae, originem a quibuſdam ſonis duxerint. Ita Boerhaavius narrat, "Cum puer-
" pera audiviſſet ſubito ſonum campanarum
" Epileptica convellitur; durante ſono, no-
" vum inſultum patitur; ſilentibus campanis
" ceſſant convulſiones; poſt tres dies rediit
" iterum hic ſonus, rediit etiam inſultus
" Epilepticus, et moritur *." Puerperarum corpora valde irritabilia, Imaginationemque earum agilem, a cauſis etiam leviſſimis, ad nimios actus excitari omnibus notum. Infantes quoque ſonis inſolitis auditis Epileptici evaſere. "Viſum eſt (inquit Boerhaa-
" vius)

* Boerhaav. de Morbis Nervorum, p. 809.

" vius) quod puer non ita diu natus per " clangorem turbarum ſiebat et manebat " Epilepticus. Imaginatio fortis (addit) " imprimis hunc affectum producit * ;" quem forſan pathemata quoque nonnihil augeant.

Vis Imaginationis, in paroxyſmis redintegrandis, a pleriſque memorata auctoribus, omnibus bene nota. Plurima illius exempla memoriae prodita. " Puer (utor verbis ill. " Swietenii) cum canis lanienus in illum " inſiluiſſet, Epilepſia correptus, ruebat. " Alio cane viſo, ſive ejus latratu, vel pro- " cul audito, paroxyſmus rediit †." Haecce vis Imaginationis, experimentis factis a philoſophis *Magnetiſmum animalem* indagantibus, optime illuſtratur. Unum tantum ex plurimis hic proferam: " Feminam, " quae ſaepius ante, vi ſola Magnetiſmi, " convulſionibus fuerat affecta, in aedium " partem, ubi noſtra facta fuerunt experi- " menta,

* Boerhaav. de Morbis Nervorum, p. 809.

† Swieten. Commentar. in Aphoriſm. Boerhaav. vol. 3.

"menta, ducendam curavimus; eique fi-
"dem fecimus ipſum Dominum Deſlon
"adeſſe. Undique ſilebat; tres tantum e
"noſtro numero aderant, quorum unus
"illam de quibuſdam rebus percontabatur;
"alter res ut quaeque obſervata fuerit,
"ſcriptis conſignabat; tertius ſe Dominum
"Deſlon ſimulabat. D. Deſlon compella-
"bant; utque *proceſſum* inciperet, petebant;
"dum interea tres, quibus mandata inda-
"gatio, omnino conquieſcerent, in ſymp-
"tomatibus notandis ſolum occupati. Poſt
"tria horae *minuta* tremorem nervoſum
"ſentire incepit; aliaque, quae praeire ſo-
"lent ſymptomata, unum alterum rite ſe-
"quens, prodierunt; tandemque in *criſin*
"omnino abſolutam incidit *."

Quodcunque vel quam minimum conferat ad res in memoriam revocandas, quae paroxyſmos comitatae fuerint, ſaepe paroxyſmos redintegrare valet. Hoc, nititur ſapiens Galeni conſilium, ut, omne quod morbum

* Report of the Commiſſioners charged with the examination of the Animal Magnetiſm.

morbum ad mentem revocare poteſt, evitemus.

Morbus ab alio ad alios tam celeriter propagatus, oſtendit etiam illum a mente oriri. Par hujus rei ratio, quam animi perturbationum in theatro diffuſarum; vel ardoris pugnae, militum pectora pervadentis.

Nonne res, quae paroxyſmos jam ſaevientes plurimum afficiunt, eandem hanc ſententiam firmare conferunt? Soni, in paroxyſmis varie afficiendis, maxime inſignes. Soni in Imaginationem, ſemper multum pollent. Semper, nec inutiliter, ſonis, pro rebus variatis, *Magnetiſmi animalis* fautores utebantur.

Per ſomnum Imaginatio valde agilis eſt, et vividiſſima; Epilepſia ſaepe dum dormiamus, et inter ſomnia invadit primo, iterumque redit. "Summa cura (inquit Bo-
"erhaavius) cum ſolicitudine maxima, noc-
"tes dieſque ſuſtentata, imprimis in debi-
"libus, eos proclives reddit, ad ſomnia ter-
"rifica. Epilepſiae, inde natae, tantum
"invadunt in ſomno.—Vidi, ubi hoc du-

"ravit per annos, nullo paroxyſmo inter-"
"diu hominem compellante.—Hae Epi-"
"lepſiae difficillime ſunt curabiles, et ut"
"plurimum tandem lethales. Tales aegri"
"plerumque narrant, ſe, vel de puteo in"
"quo laberentur, vel de atra quadam ima-"
"gine ſomniaſſe." Quaedam alia hic exempla proferre, minime difficile, res autem omnibus, qui Epilepſiam ſaepius obſervaverint, nota.

Tertio. Eadem haec ſententia magis firmata videtur, dum homines huic morbo plerumque obnoxios, ſpectemus.—"Habi-"
"tus corporis (ait Gregorius) nimis ſen-"
"tiens et nimis mobilis, homines ſpaſmis"
"opportunos reddit; hinc malum feminis,"
"infantibus, luxurioſis, ſanguine plenis,"
"familiare *." Nonne his quoque Imaginatio imprimis agilis, imprimis vivida?

Quarto. Remedia medicis ſaepe cum feliciſſimo, in Epilepſia ſananda, exitu adhibita, tantum prodeſſe potuerunt, vi qua ad Imagina-

* Gregor. Conſpectus Medicin. Theoret. vol. 1. p. 212.

Imaginationem et pathemata excitanda et augenda pollent. Primum, quomodo celeberrimum illud Haerlemi exemplum, quod jam a Kaau Boerhaave exſcripſi, ſanatum fuerit, memorare liceat. Verbis ipſius Kaau Boerhaave utor: " Medici ſoler-
" tes fruſtra adhibent quae dictat ars ſalu-
" berrima medicamina. Confugitur tan-
" dem ad Boerhaavium, qui miſertus infe-
" licis pauperum ſortis, petiit Haerlemum,
" et dum rem examinat, invadente in unum
" paroxyſmo, vidit convelli plures ſpecie
" Epilepſiae. Datis incaſſum optimis re-
" mediis a medicis ſapientiſſimis, et ex
" Imaginatione ab uno ad alterum traducto
" morbo; his inquam rite perpenſis, hanc
" avertendo, credidit poſſe curam obtinere,
" et obtinuit. Scilicet praeſentibus omni-
" bus, juſſit per cameram diſponi fornaces
" portatiles, prunis ardentibus inſtructas, et
" iis imponi ferreos hamulos ad certam fi-
" guram adaptatos; tum ita mandavit, ut
" qui primus, puer foret, vel puella, in-
" fauſti morbi paroxyſmo arriperetur, lo-
" cus

"cus quidam nudati brachii ad os uſque "inureretur; utque gravitate pollebat di-"cendi, perterriti omnes ad crudele reme-"dium, dum inſtare ſentiunt paroxyſmum, "omni mentis intentione eidem reſiſtunt "fortioris oblatione ideae *."

Remedia plurima a veteribus laudata, ſi revera ullam poſſederint vim, ſolum pro-fuiſſe videntur, ob fidem praeviam ſe utilia futura eſſe. "Fama eſt (inquit Aretaeus) "et vulturis cerebrum, et crudae fulicae "cor, et domeſticas feles comeſtas morbum "diſcutere. Nonnullos vidi nuper jugu-"lati hominis vulneri phialam ſubjicientes, "atque inde hauſtum cruorem bibentes, "quin et quendam auctorem legi, qui hu-"manum jecur epulandum apponi juſſit †." Plinius narrat plurimum valuiſſe, gladiatoris jam occiſi ſanguinem calidum bibere. "San-"guinem quoque (ait) gladiatorum bibunt, "ut viventibus poculis, Comitiali Morbo "laborantes; quod ſpectare facientes ea-"dem

* Kaau. Boerhaav. loco prius citato.

† Aretaeus de Curatione Morbi Comitialis.

" dem arena feras quoque horror eſt; at " hercule illi ex homine ipſo ſorberi efficaciſſimum putant calidum ſpirantemque. " Humanorum alii medullas crurum quaerunt et cerebrum infantium *." Alius vetus ſcriptor narrat partem jecoris gladiatoris comeſtam multum in morbo comitiali ſanando pollere. Alexander Trallianus dicit " illi omnino experientia conſtare, cineres partis recentis gladiatoris jam mortui, uſtae, vino mixtos ſeptieſque aegro " datos valde efficax eſſe remedium †." Remedia inepta et ſuperſtitioſa recentioribus uſurpata temporibus, ſi revera utilia, eodem profuerunt modo.

Locorum et rerum mutatio, dicitur ſaepius in hoc morbo profuiſſe. Hancce rem quidam inter recentiores notaverunt auctores, quae ab eximio etiam memoratur Aretaeo. " Ambulationes longae commodae " ſunt, non flexuoſae; bonum ſpiritum red-
" dunt,

* Plin. Hiſtoria Natural. Lib. 28. cap. 1. et Lib. 30. cap. 10.

† Alexander Trallian. Lib. 1.

"dunt, ſub arboribus myrto et lauro, aut "inter bene olentes herbas, maxime qui-"dem agreſtes et ſponte naſcentes: ſin ha-"rum copiam non habent, inter humano "cultu procreatas. Inter has quoque geſ-"tationes longae et rectae fiant. Itinera "facere bonum eſt, non tamen ſecundum "flumen, ne delabentem aquam intueatur; "vertiginem enim aquae fluxus adfert; "neque ullum, qui in orbem volvatur, ne-"que turbinem qui circumagatur, adſpi-"ciat; eſt enim imbecillior quam ut fir-"mum ſtabiliat animum, nam ſimul cum "circulo vertitur *."

Quinto. Epilepſia nonnunquam Melancholiam et Maniam, quarum originem ab Imaginatione oſtendere conati ſumus, excipit, illiſque excipitur. Plures clari medici, de Epilepſia accurate differentes, hujus rei meminerunt. Ita vir ill. Mead; "Melan-"cholia, ſi diu perſtiterit, ſaepius Epilepſia, "vix medicina curabili excipitur. Saepe "etiam Maniam diu durantem Epilepſia

"excipit;

* Aretaeus loco prius citat.

" excipit; hi enim morbi arcte inter ſe " conjuncti ſunt *." Nexus, qui Maniam inter et Epilepſiam intercedit, optime exemplo quod ſequitur a Boerhaavio enarrato, illuſtratur. " Novi (ait ille) in hac " urbe nobilem, et pulcherrimam puellam, " dein, uxorem, poſtea viduam. Huic hi" lari accidebat ingens, et non toleranda " contumelia, quam tacite ferebat et com" primebat. Incepit dein laborare morbo " miro, qui ſubito, ſine manifeſta cauſa, ex " ſurgeret. Facie ad miſericordiam com" poſita, rogaret vicinos ut ipſam ſuſtine" rent; dein ut alloquerentur; tandem, " morbo progrediente, ut vellent oſcula " dare. Duravit hoc per octavam partem " horae; dein conſtabat omnibus ſenſibus. " Hoc ipſi in templo et in platea publica " accidebat. Durat hic morbus per tres " vel quatuor annos; tunc miſerrima Epi" lepſia, quam unquam vidi, fuit affecta; " quae, tentatis omnibus remediis, pejor " evaſit. Illa tandem Mania correpta;

" tunc

* Mead. Monit. et Praecept. de Epilepſia.

" tunc non amplius epileptica; ſed ubi ſe-
" dabatur Mania, revertebatur Epilepſia *."

C A P. VII.

H Y S T E R I A.

Hicce morbus, qui tantum priorem refert, illius quoque inſtar, multum a mente pendet. Medicinae annales plurima exempla praebent illius fere ab omni mentis pathemate, vel nimio vel nimis diu perſtante, originem ducentis: et cum ex alio fonte oriri videtur, pathemata tamen, ad paroxyſmos redintegrandos, plurimum ſemper valent. Nonne autem veriſimile Imaginationem agilem vividam, parum cohibitam, Hyſteriam nonnunquam induxiſſe? Similitudo etiam cum Epilepſia tali ſententiae favet.

Notandum

* Boerhaav. de Morbis Nervorum.

Notandum primo homines maxime Hyſteriae obnoxios, habitu corporis maxime irritabili, Imaginatione agili vividaque praeditos eſſe. Feminas ſaepiſſime, raro viros, invadit. Inter illas, plerumque, ab aetate pubere uſque ad annum aetatis trigeſimum quintum, per menſtrua fere tempora, ſaevit. Feminae temperamenti ſanguinei dicti, ſteriles, quam proli generandae aptae, ſaepius corripiuntur. Illas quoque frequentius afficit, quae antea nymphomania laboraverint *.

Plura etiam graviſſima Hyſteriae ſymptomata, *Magnetiſmi Animalis proceſſu*, fuerunt obſervata.—Philoſophi, quibus mandata indagatio, nihili quidem meminerunt, quod omnino cum eo, *Globo Hyſterico* dicto, conferatur; ſenſum autem, quem producit, quaſi praefocantem, frequentem et gravem, in experimentis obſervarunt.—In Hyſteria corpus ipſum ultro citroque contorquetur, multumque convellitur, et membra varie valideque moventur. Dentes ſaepe cum

* Cullen's Practice of Phyſic.

magna vi colliduntur, conteruntur. Inter illos paroxyſmos, aegrae ridendi et flendi quaſi paroxyſmis invitis obnoxiae: riſu fletuque ſe ſubito viciſſim excipientibus. "Senſibilitas animi (ait Sauvageſius) tanta "eſt, ut leviſſimus januae ſtrepitus, dum "clauditur vel pulſatur, illas convellat "Hyſtericas, ſi inopinato accidat." "In "jam ſaepius dictis *Magnetiſmi Animalis* "*criſibus*, corpus et membra, nonnunquam "magna vi, contorquentur et convelluntur; "guttur ſe contrahit; *Hypochondria* et *Epi*-"*gaſtrium* ſubito multumque afficiuntur. "Feritas oculis ineſt, clamant, lachryman-"tur, ſingultu vexantur, immodiceque ri-"dent. Strepitu inopinato, etiam quam "minimo, expaveſcunt, tremunt *."

Paroxyſmi ſaepius redeunt et maxime ſaeviunt, in locis ad Imaginationem excitandam et intendendam aptis, qualia ſunt theatra omneſque coetus frequentes.

Sicuti in Epilepſia fit, aliae, ſolis viſis et auditis Hyſteria convulſis, ipſae Hyſtericae

* Report of the Commiſſioners, &c.

tericae factae fuerunt. "Semel (inquit "clarus Falconer) occaſio hujuſcemodi ex- "emplum videndi mihi oblata fuit. Per "cultum divinum, femina nobilis Hyſteriae "convellebatur paroxyſmo. Horae *minuto* "nondum exacto, aliae ſex eodem omnino "convellebantur modo, quarum nonnullae "antea nunquam Hyſteria laboraverant*."

Hyſteriae paroxyſmi quoque, ſola priorum recordatione, redintegrantur. Eadem haec res ſaepius de *Magnetiſmi criſibus* notata. "Dominam P——— ad Armarium "ubi D. Lavoiſier habitat, apud quem "quoque Dominus Deſlon erat arceſſi "curavimus. In conclavi anteriore illa pri- "us in *criſim* incidit, quam vel philoſophos, "qui aderant, vel Dominum Deſlon, con- "ſpexiſſet, tantum quia noverat ſe illum "brevi viſuram. Inſignis (addunt) effec- "tus virium quibus Imaginatio polleat!"

Hyſteria ſimulata, ſaepius repetita, nonnunquam in Hyſteriam veram tranſiit. "Mihi omnino conſtat, (inquit Robinſon,)

"motus

* Falconer's Diſſertation on the Influence of the Paſſions in Diſeaſes.

" motus illos corporis abnormes, animi im-
" petus repentinos, numinis afflatus fictos,
" nuperorum illorum Galliae vatum, nihil
" aliud eſſe quam virorum convulſiones,
" et feminarum leves Hyſteriae paroxyſ-
" mos. Novi ipſe adoleſcentulam, quae,
" cum ſe illis paulifper comitem adjunxiſ-
" ſet, ſe, in violentiſſimos Hyſteriae pa-
" roxyſmos, pro lubitu injicere potuit.
" Quanquam tamen illos quoties voluerit
" inciperet, non ideo tamen ad lubitum
" ſiſtere vel cohibere potuit. Inducti ſe-
" mel, pergerent, nec, niſi poſt certum tem-
" poris ſpatium, finiendi; omnino parox-
" yſmis Hyſteriae verae ſimiles *."

Nonne etiam, ex rebus quibus nonnunquam paroxyſmis venientibus occurſum fuit, et e ſanandi modis felici exitu uſurpatis, eadem de Hyſteriae origine concludere licet? " Di-
" citur (inquit Falconer) metum in liberis,
" ne parentibus diſpliceant, paroxyſmis
" Hyſteriae venientibus occurrere poſſe,
" certiorque factus fui, a viro omni fide
" digno,

* Robinſon on the Spleen, &c. pag. 222.

" digno, quod per res Scotiae turbidas, an-
" nis MDCCXLV, MDCCXLVI, Hyſteriam
" ibi nunquam fuiſſe obſervatam *."

In Hyſteria ac in Epilepſia ſananda niti debemus, ut animum ab illis quae morbum primo induxerint, vel a rebus quae paroxyſmos comitatae fuerint, quantum fieri poteſt, avocemus; utque alia nova et meliora cogitata inducamus. " Huic morbo ſanando
" (verba ſunt Sauvageſii) proſunt quae cor-
" pus roborant, animum recreant, et men-
" tem morbi idea avertunt; ut exercitatio,
" itinera, ruſticatio; ut cupitorum obtentio,
" virgini lubidinoſae matrimonium, conjugi
" zelotypae vir fidelis, poſt aerumnas for-
" tuna proſpera, ſi ex his cupiditas explea-
" tur †."

* Falconer Libello ſupra citat.

† Sauvages. Noſologia Methodica.

C A P. VIII.

A P O P L E X I A.

PLURIMAE res haud dubitare ſinunt, Apoplexiam nonnunquam a pathematibus acrioribus originem traxiſſe: fatendum tamen minime conſtare exemplis, Imaginationem ſolam unquam eam induxiſſe. Si pariter ad mentem revocemus, Imaginationem plurimum ad curſum ſanguinis augendum pollere, hominesſque Apoplexiae maxime obnoxios fere pleni eſſe corporis; rationes minime deerunt, cur putemus ſi ſola effectus tantos haud edere poteſt, illam non parum ſaltem ad alias fortiores cauſas intendendas et adjuvandas valere. Nonne haec ſententia quoddamodo firmatur re, cujus ſummus Boerhaavius meminit? "Nobilis "puella, (inquit) in conſortio audiens narrare turpem hiſtoriam, et ſe ſuſpectam "credens, mox rubet ad collum uſque, carotides ita pulſant, ut ſubſiliant ornamen-"ta

" ta colli*." Annon veriſimile, Apoplexias doctorum hominum frequentiores, ab Imaginatione fortius agente, interdum oriri? " Studium enim (inquit Haller) quaedam " habet amoris ſimilia, et circuitum ſangui-" nis incitat." " Senſerunt omnes, (utor " verbis cel. Swietenii) qui ſeveris ſtudiis " animum adhibuerunt caput gravatum, et " moleſtam tenſionem in encephalo dum " nimis diu protrahuntur illis labores †." " Cl. Morgagni quoque dicit, ſe quen-" dam noviſſe hominem, cui, ſiquando " mane in lecto, animum in paulo ab-" ſtruſiora intendiſſet, levis epiſtaxis poſt-" quam ſurrexerit nunquam non accidit."

PARS

* Boerhaav. Ibid. pag. 555.

† Swieten. Commentarii, Vol. III. pag. 267.

PARS II.

De quibuſdam Morbis, qui, ab aliis cauſis orti, ſola Imaginatione gravantur vel leniuntur.

CAP. I.

PYREXIAE.

FEBRES INTERMITTENTES.

OPTIMI auctores de Febribus Intermittentibus differentes, illas plurimum a mente et invadentes et recedentes pendere notarunt. Pathemata tamen magis extantia praecipuam medicorum attentionem ſibi vindicarunt.

Praeterea quod pathemata, ab actibus Imaginationis quae praeiverint veriſimilius pendeant; tantum oportet, remedia quae exitu felici in his morbis ſanandis nonnunquam adhibita fuerint, leviter et oculo quaſi

quaſi feſtinante percurramus, quo nobis prorſus perſpectum ſit, Imaginationem ſolam, pathematibus nihil vel parum ſaltem adjuvantibus, hic multum pollere. Ita fertur araneas vivas, et partes myxarum exuſtas a candelis vel lampadibus emunctas, taliaque alia remedia ſaepe nec inutiliter fuiſſe uſurpata.—Minime certo putandum vires quaſcunque, etiam quam minimas illis ineſſe, quibus in iſtis morbis ſanandis prodeſſe poſſent. Nonne veri videtur ſimilius, illa, propter pompam myſticam, quâ adhiberi ſolebant, ad Imaginationem excitandam ita aptam, utiles ſuos praeſtitiſſe effectus? Si concedatur autem illa revera quaſdam ad corpus immutandum dotes habere; non ſic virium, ad Febres tales fugandas, quibus amuleta et incantamenta polleant, rationem reddere ſperemus. Quodcunque igitur ab iſtis omnibus remediis hucuſque provenit, vel unquam proveniat felix et utile, omnino Imaginationi tribuendum. Ita haec ſententia plurimum firmatur. Semper fere obſervatum, Febres iſtas magis minuſve levatas,

vatas, citius ſeriuſve ſanatas, pro varia Imaginationis agilitate et vi.

Soni quidam (ſi illuſtri credamus Sauvageſio) nonnunquam quoque in his morbis ſanandis profuerunt. "Vidi (inquit) quem "immanis dolor capitis alternis diebus cum "Febre vexabat, et quem mire ſublevavit "iteratus quotidie per aliquod tempus tympani bellici ſonus; cui ſpectaculo moeſtus intereram, utcunque ludicrum exteris "viſum eſſet; agebatur quippe de cognato, "qui hujus et aliorum ope auxiliorum convaluit *."

Nonnullis forſan in exemplis, effectus miri corticis Peruviani in Febribus Intermittentibus ſanandis, Imaginationi illum adjuvanti, aliqua ex parte, adſcribendi; fides enim ejus virium nunc ubique patet et dominatur.—Haudquaquam tamen minimam vis propriae nobilis hujuſce medicamenti ſuſpicionem, in cujuſvis mentem ingerere vellem; fas ſit tantum innuere utiles illius effectus,

* Sauvages. Noſologia Methodica.

effectus, Imaginatione operam conferente, nonnunquam forſan augeri poſſe.

Difficile certe foret, forſan haud fieri poteſt, ut, agendi modum, per quem Febres iſtae ita vel ſanentur vel leniantur, rite explicemus. Natura etiam illius affectus quo Febris paroxyſmus conſiſtat; vel potius, mutationum illarum corporis quas Febris inducat, minimum nobis hucuſque perſpecta; nec naturam illius actionis animi in corpus, qua febri vel occurrere venienti, vel ſaevientem fugare, poſſit, melius cognoſcimus.—Quidam putarunt, Imaginationem excitatam curſum ſanguinis augere, vimque corpori ſufficere; hincque fieri ut corpus novis quaſi copiis inſtructum, cum morbo congredi, illumque fundere par omnino redditur. Aliis viſum, Imaginationem re praeſenti plurimum occupatam, quo corpus morbi impetus ſentiat, impedire. Utcunque tamen alii atque alii homines talium Imaginationis effectuum rationem reddant, hanc eſſe in cauſa, minime in dubium vocandum.

Probabile

Probabile videtur non cunctas Febres Intermittentes eodem omnino modo ab Imaginatione affici; me latet autem, ſi quiſquam, varios illius in hos morbos effectus, accurate inveſtigare conatus ſit.

CAP. II.

TYPHUS IN GENERE.

Mentis imperium quoque, in Febres hominum contagione ortas, late patet. Haecce res, quanquam de Peſte praecipue notata, aliis omnibus magis minuſve convenit. Auctores fere omnes de his febribus differentes dicunt, homines illis maxime obnoxios, quibus, propter metum, moerorem, aliudve pathema deprimens nimis diu fotum, mens languida, corpus laxum, debile. Contra pathemata illa quae mentem grate exagitant, et quaſi tollunt, morbo occurrunt venienti, praeſentem

praeſentem fugant.—Pariter Imaginatio excitata magna vi ad has Febres depellendas pollet. Ita conſtat homines Mania laborantes, hominesve quibus Imaginatio, cogitatis ad religionem pertinentibus, aliiſve uſque et uſque volvendis plurimum accenſa, rariſſime illis corripi.

Si talis revera vis Imaginationis ad morbos tales venientes occurrendos; nonne ſperemus etiam Imaginationem quoque ad illos, jam ſaevientes, fugandos plurimum valituram. Morbum eſſe levem, remedia ſummis viribus praedita, aegro ſuadere, et omni denique ope niti debemus, ut noſtris conatibus Imaginationem aegri ſemper adjutricem habeamus.

In his morbis ſanandis, vis hujus facultatis nimium neglecta, minime tanti ac debuit habita. Vix dubitandum tamen illius utilitatem magis magiſque in dies apparituram, tandemque, illam, attentionem quantam mereatur, ſibi vindicaturam.

CAP. III.

TYPHUS MITIOR.

HICCE morbus *Febris Nervoſa Depreſſa* a ſcriptoribus Anglicis de medicina differentibus fere dicitur; et pleriſque arridet ſententia, Aretaeum ſub nomine Νοσου καρδιακων, (Morbi Cardiacorum) de hoc morbo agere.

Quanti egregius hic auctor vim mentis in hoc morbo ſanando fecerit, e capite illo de *Curatione Cardiacorum*, abunde liquet. "Æger (inquit) plantarum, picturae, aquarum aſpectu oblectandus, et haec omnia jucunde ſuaviterque intuenda. Amicorum praeſentium locutiones ſint joculares atque ridiculae. Summa ſit in corpore quies, in animo hilaritas. Ipſum decet forti bonoque eſſe animo; et medicus illum cum ſuavi oratione ad bonam ſpem cohortetur, varioque alimento et vino opituletur. Decumbat vero in aëre

" frigido,

" frigido, aut et ad Urſam domus vergat; " moretur autem prope virentia prata, fon- " teſque et obſtrepentes rivos, nam ab hiſ- " ce emanans bonus halitus, et mentis de- " lectatio, animam et naturam ſuſcitat, vi- " taeque aegrotum reddit. Caeterum quis " ob inopiam haec aſſequi nequeat, imitari " oportet, et auram frigidam ramorum be- " ne olentium voluptariis flabellis captare, " et tempus vernum floribus et foliis prae- " ſentibus humum ſternere debet." Tales res locaque ſemper fuerunt laudata, ut ad Imaginationem accendendam apta, conatibuſque illius maxime faventia.

Vinum in hoc morbo ſanando ſemper fere adhibitum; plurimum certo valet. Quanquam vix dubitare liceat vinum quandam nec exiguam forſan vim in corpus ipſum proxime habere: mihi attamen videtur, effectus quos praeſtet ſalubres illius viribus ad mentem afficiendam maxime tribuendos. Modice ſumptum mentem erigit, ſenſus et pathemata grata, jucunda excitat; magna conanti Imaginationi plurimum favet,

vet. Ita propter arctum qui mentem inter et corpus intercedit nexum; corpus aeque fere firmatur et roboratur.

Iiſdem principiis nixus, effectus ſalubres opii in hoc morbo explicarem. "Gentes "pene omnes in India, Japonia, Turcia, "Perſia, et reliquis regionibus orientalibus, "opio depurato, frequentiſſime in convi-"viis, et extra illa, ad hilaritatem ſibi con-"ciliandam, moeroremque diſcutiendum "utuntur." Theriaca veterum, quae junctis opio et aromatibus conſtabat, eodem, ut videtur, conſilio a Galeno in Morbo Cardiaco ſanando laudatur.

Muſice etiam, pro rebus rite variata, quo venienti huic febri obviam eamus, vel jam ſaevientem fugemus, haud parum nos forſan adjuvaret. Quid, dum valemus, muſice magis mentem erigit, roborat; quid Imaginationem et pathemata citius excitat, magiſve accendit? Cur dubitemus igitur illam effectus eoſdem in morbis praeſtituram? Quorundam quidem hominum, ut ſupra dictum, organa ita fabricata, vel mens ita condita

condita videtur, ut magis quam caeteri homines muſice afficiantur; omnes attamen vires illius plus minuſve ſentiunt et confitentur. —Nec haecce ſententia ut ſtulta habeatur et irrideatur, donec, ex certis experimentis, et obſervationibus accuratiſſime factis, omnino conſtet, illam inutilem eſſe.

CAP. IV.

PESTIS.

Et quae medici, omni fide digni, et quae probi homines alii, ſcientiae hujus expertes, ideoque praejudiciis vacui, a ſe viſa tradiderunt, nos non dubitare ſinunt, Imaginationem et pathemata illa quae mentem erigunt, ſaepius huic morbo venienti occurriſſe; et cum jam in corpore receptus ibi ſaeviebat, plurimum profuiſſe.

Cullenus vires mentis corpori adjutrices, quo Peſti venienti reſiſtatur, plurimi habuit. "Mens (inquit) erigenda et munienda rebus quae contra primos morbi impetus aegrum tueantur: ſententia triſtis, morbum inſanabilem, quantum fieri poteſt, delenda; hominesque negotiis et laboribus occupandi: unicuique eo uti liceat, quod illi optimum videtur, quo ſe contra morbum tueatur. Si amuletis et incantamentis fidem habeat, illis, vel dilecto medicamento dummodo innoxium ſit, utatur *." "Amuleta, (verbis utor celeberrimi Hoffmanni) contra Peſtem praeſtantiſſima remedia, non novum, ſed in vulgus notum eſt: non vero alio modo operantur, quam quod magna fiducia praediti, non timeant Peſtem, unde ab ipſa immunes degunt. Et Sennertus inter cauſas Peſtis Imaginationem, terrorem ac timorem ponit; et hanc cauſam putat primariam quod Veſpillones, et clinicae mulieres, chirurgi, et alii qui animo praeſenti et ala-

"cri,

* Cullen's Practice of Phyſic.

" cri, Peſte infectis et mortuis ſua operas
" locant, raro Peſte inficiantur, qui vero
" minus praeſentes ſunt, ſubito inficiantur
" et extinguantur *."

Nec minus Imaginatio, et pathemata quae mentem erigant, ad Peſtem jam ſaevientem fugandam valent.—Etiamſi de talibus illorum viribus minime pro dignitate et utilitate actum; quae autem auctores nonnulli hoc de morbo ſanando quaſi obiter dixerunt quo minus de illis dubitemus obſtant. Quod hanc quoque quodammodo ſaltem firmet ſententiam, a quibuſdam veterum ſcriptoribus edocemur, res ad Imaginationem et pathemata accendenda tantum aptas, plurimum in hoc morbo ſanando profeciſſe. Ita Plutarchus de Muſice agens narrat: Peſtem funeſtiſſimam, tempore Thaletis Creta orti, Lacedemone ſaeviiſſe. Cum omnia quae adhiberentur medicamenta irrita ceſſiſſent, Cretam miſerunt legatos, qui clarum hunc philoſophum orarent ut miſeris illis adeſſet et ſubveniret.—Non illi ad medicamenta recurritur. Probe novit

* Hoffman. de Peſte.

novit quantum mens ad corpus afficiendum polleat, et omnia quaecunque mentem maxime accendere poſſint, diligenter exquiſiverat et perpenderat. Inter illa muſice eminet; et ejus vires illi optime perſpectae.—Ad muſicen igitur nunc confugit; tantaque cum peritia et tam felici exitu uſus eſt, ut morbus brevi evaneſceret omnino.—Nec dubitandum ſummam ipſius famam, haud parum, ad vires muſices adjuvandas, contuliſſe; nam impium fere viſum fuiſſet putare, aliquid utcunque arduum viri conatibus reſiſtere poſſe, cui crediderunt eſſe cum ipſis ſuperis conſuetudinem. Exemplum virium Imaginationis et Pathematum aliud memoriae prodidit Aurelius Victor. "In "Peſte illa (inquit) quae, Romae, ſub initio ſeculi quarti ab urbe condita, tantas "ſtrages fecit, Romani, oraculo ſuadente, "decem legatos (quorum primarius Quintus Ogulnius,) Epidaurum miſerunt, qui, "Æſculapium, ut iis ſuccurreret, ſupplices "orarent. Quodam die poſtquam ad Epidaurum adveniſſent, cum ſtatuam Æſcula-

"pii

" pii conſpicerent, et illius magnitudinem " mirarentur; ſerpens ex illius foemore " exſiluit, qui, mentibus illorum qui adeſ- " ſent, potius reverentiam quam metum in- " jecit. Iter per urbem, in populi conſpectu, " qui viderent et ſtuperent, faciens, ad lit- " tus progreditur; Romanorum navem aſ- " cendit; et in Quinti Ogulnii cubiculum " ſe recepit. Legati, quod Deum ſecum ve- " herent, plurimum gaviſi, vela pandunt.— " Cum ad inſulam Tiberis ventum, ſerpens " ſaltu terram petit: hic, templum Æſcula- " pio ſtruunt, et Peſtis ſtatim fugatur." Probe ſcio, plurimos, hiſtoriam quam jam tradidi fictam prorſus, credituros: et mihi quidem veriſimile videtur, quaedam falſa, omnia nimium aucta et exornata eſſe.— Forſan ita illius rationem reddamus. Morbus hicce tam late graſſans, tam funeſtus, non medicorum ſolum, verum omnium, quibuſcunque occupati fuerint negotiis, ſummam ſibi attentionem vindicaret. Brevi illis conſtaret, illa plurimum morbo venienti favere, vel jam preſentem gravare,

quae-

quaecunque, cogitata ſolicita, deprimentia, in mentem inducere conferant; contra, quaecunque, mentem quietam hilaremque reddere, ſpem fidemque facere poſſint, illa plurimum ad morbum venientem arcendum, vel preſentem profligandum valere.—Omnibus igitur viribus niterentur, ut civium mentes erigerent, firmarent. Quid igitur ad rem exoptatam conſequendam melius a Senatu Romano excogitari potuit?—Nobis quidem, iter per mare in hunc finem ſuſceptum abſurdum prorſus et ridiculum videatur; verum ſi ad ignorantiam, et ſuperſtitionem Romanorum ſpectetur, de eo melius forſan cenſeamus.

Nec ſilentio praetereundum Peſtem, rarius inter illos, qui Hypochondriaſi, Melancholia, Mania laborant, ſaevire. Minime mihi arridet ſententia celeberrimi viri Joannis Hunter, illos a Peſte immunes vivere, quia, alius jam praeſens morbus obſtat quo minus haec nunc corpus invadat; verum contra, veri ſimilius mihi videtur, rem ita fieri, quia Imaginatio et pathemata in his morbis valde excitata ad alia omnino vertuntur.

CAP.

CAP. V.

PHRENITIS.

PLURIMI medici putant Phrenitidem minime morbum *idiopathicum*: certo rarum hoc morbi genus.—Si Phrenitis autem revera exiſtat, haud dubitandum Imaginationem excitatam ſanguinis curſum augendo, plurimum ad illam gravandam collaturam. Hinc Aretaei, et Coelii Aureliani conſilium ſapiens pendet. " Parietes (ait Aretaeus) ſint " laeves, aequales, neque picturis exornen- " tur; pictura enim parietum mentem tur- " bat. Nam prae oculis falſa quaedam ſi- " mulacra obſervantur; et quaedam non " eminentia tanquam eminentia manibus " contrectant: omniſque occaſio, ma- " nuum agitationem, provocat. Ami- " ciſſimi eos inviſant; fabulae et ſer- " mones animum ne vellicent, quum de- " lectabilia omnia eſſe oportet, illis prae- " cipue quorum iracunda inſania eſt *."

" Sit

* Aretaeus de Curatione Phreneticorum.

" Sit etiam (verba ſunt Coelii Aureliani)
" ſine ullo picturae figmento locus; ne viſa aegri ex picturis mente accipientes, quae Graeci phantaſmata vocaverunt, plus aſperentur, aut in riſum ſolvantur. Tenue atque blandum lumen immittatur lucernae aut lucis aetheriae, ſed arguto uſu machinatum, quo, velut per quandam cavernam, aegrotantis vultum perfundat, et nullas tangat alias corporis partes. Sic enim mitigabitur alienationis augmentum, et adjutorium id paſſioni aptum, congrue ſervabit qualitatis effectum." Si lux immiſſa aegro ipſi ingrata; vel illi nocere videatur, rebus quae Imaginationem et pathemata excitent oculis offerendis, jubet idem auctor, ut cubiculum quo aeger decumbat obſcurum fiat. Si vero tenebrae noceant, quandam quaſi mentis dubitationem faciendo, vel ad cogitata triſtia et deprimentia ducendo, lucem immittendam ſuadet.

Ariſtoteles de " Inſomniis" differens notat quoque, homines Febre laborantes, ſaepe ſibi fingere, a quadam tenui ſimilitudine, ſe animalia

animalia in parietibus conſpicere, "Διο και "πυρετουσι ενιοτε φαινεται ζωα, εν τοις τοιχοις, "απο μικρας ὁμοιοτητος των γραμμων συντιθε-"μενων."

C A P. VI.

P O D A G R A.

VETERES notarunt, et quotidiana quidem obſervatione liquet, Podagram valde a mente affici. Pathematum imperium certe, hic, latiſſime patet. Quidam ferunt, illam aliquando a pathematibus ſolis originem duxiſſe: et minime dubitandum pathemata plurimum ad paroxyſmos redintegrandos valere. Nec raro illorum conatus, Imaginatione adjuvante, diros morbi cruciatus lenierunt: etiam (quanquam fatendum et dolendum exempla rariſſima) pathemata et Imaginatio, omni quaſi vi, nitentia, Poda-

grae venientis impetui reſtitiſſe, vel Podagram jam ſaevientem fudiſſe et fugaſſe dicuntur. "Homo (inquit Hildanus a Swie-
"tenio citatus) ſpectri vel umbrae ſpeciem
"mentitus, alium Podagrae paroxyſmo la-
"borantem, e lecto raptavit, et illum dorſo
"impoſitum, ad imas ſcalas ferebat, pedi-
"bus et cruribus, ut deſcenderet, gradus
"ferientibus. Illi ita tractato, uſus pedum
"et crurum illico rediit, et maximo terrore
"permotus, ſcalas iterum, quam celerrime,
"aſcendit. Poſt hoc, multos annos prorſus
"Podagra immunis vivebat." Ecce alterum ab eodem Swietenio prolatum exemplum: "Quidam, quem Podagra quadra-
"ginta annos divexaverat, capitis damna-
"tus ad mortem duceretur. Illi jam mo-
"rituro, venia delicti conceſſa, (mirum
"dictu) agilitatem vimque priſtinam pe-
"dibus cruribuſque ſtatim reddidit. Plu-
"res quoque annos poſtea vivebat, ſine
"unico etiam Podagrae paroxyſmo *."—

Minime

* Swieten, Commentar. in Aphoriſm. Boerhaav.

Minime adhuc liquet quantum Imaginatio ſola in Podagra polleat.

C A P. VII.

HÆMORRHAGIÆ.

CONSTAT pathemata ad Haemorrhagias afficiendas plurimum pollere; nec cur res ita ſe habeat, rationem reddere difficile. Effectus tamen, pariter ac pathemata quae illos produxerint, valde diverſi, nonnunquam prorſus contrarii. Pathemata violentia dicta, corpus exagitando et quaſi convellendo, ſanguinis curſum promovent: contra, moerore, metu, et cunctis illis pathematibus quae mentem deprimant, lentior languidiorque redditur.—Haec igitur excitare, intendere; illa temperare, componere, dummodo Haemorrhagiae nimiae videantur, multum certe proderit. Manifeſtum quoque

quoque pathemata excitantia, ita, ad Haemorrhagias redintegrandas plurimum valitura.

Nonne Imaginatio pariter ac pathemata *excitantia* ſanguinis curſum auget? Nonne veriſimile Haemorrhagias hominum ſaltem corporis plenioris hinc nonnunquam originem ducere; et veriſimilius adhuc Imaginationem Haemorrhagias ſaepius redintegrare; nonne quoque probabile Imaginationem gravidarum nimium excitatam nonnunquam cauſam abortus extitiſſe.—Gravidis Imaginatio fere agiliſſima, et vividiſſima, facile et magnopere levibus accenſa cauſis; illis corpus valde irritabile.

CAP. VIII.

SCORBUTUS.

TRISTITIA, ſpei abjectio, ſcorbutum ſemper comitantur et augent; et animus demiſſus

miſſus corpus illi opportunum reddit. Hinc moeſtos, meticuloſos fere corripit. Quodcunque anxia illa et deprimentia cogitata mente depellere, et alia jucunda, grate excitantia et erigentia inducere poſſit, ad morbum leniendum et ſanandum plurimum confert. Auctor hiſtoriae illius itineris, per mare, forti viro Anſon facti, dicit, "Quod-
" cunque animos nautarum fregiſſe, ſpeſque
" minuiſſe, id morbum ſemper plurimum
" gravaſſe; illos enim, qui diu eo laborave-
" rant, fere de medio morbus ſuſtulit; et alios
" facilioribus navis negotiis pares, ut ſe in
" lectum reciperent, coegit. Hinc liquet
" (auctor adjicit) mentis hilaritatem et co-
" gitata erigentia ad morbum venientem
" arcendum vel praeſentem leniendum et
" fugandum haud parum profutura *."
Dominus Ives, nos, quoque exemplo edocuit quam utile in Scorbuto ſanando mentem ciere et accendere. "Cum claſſis Bri-
" tanniae (inquit) in Stationem *Theres* dic-
" tam (Februario milleſimo ſeptingenteſi-
" mo

* Anſon's Voyage.

"mo quadrageſimo quarto) veniſſet, nava-
"les noſtri ſocii, claſſem hoſtium cum noſ-
"tra brevi congreſſuram, certiores facti
"fuerunt. Igitur non ſani ſolum, verum
"aegroti quoque maxima voluptatis et
"gaudii ſigna oſtenderunt. Hi mire con-
"valuerunt indies; adeo, ut, die Februarii
"undecimo, quum nobis cum conjunctis
"Galliae et Hiſpaniae claſſibus congreſ-
"ſum eſt, tantum quatuor vel quinque
"morbo lecto detenti fuerunt *."

Quantum Imaginatio ipſa in Scorbuto ſanando pollet, hiſtoria apparet quam celeberrimus medicus Lind, ab alio auctore citans, nobis in aeſtimabili ſuo opere de Scorbuto tradidit. Res fiebat quum Breda anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto obſidione teneretur. "Urbs haecce (inquit)
"omnibus malis, quae, defatigatio, ali-
"menta mala, mentiſque ſolicitudo, moe-
"ror mortalibus inferant, tentata fuit. Scor-
"butus quoque dire ſaeviit, plurimoſque
"de medio ſuſtulit. Praeſidio tot tantiſ-
"que

* Ive's Journal.

" que malis fracto, et urbem jam deditu-
" ro, Princeps Auriacus cum metuiſſet ne
" urbs in hoſtium ditionem veniret, ne-
" que illi ſubſidia ferre poſſet, literas
" introducendas curavit; quibus, ſe illi
" quamprimum auxilia miſſurum pollici-
" tus eſt. Simul, quaedam medicamenta,
" magni dicta fuiſſe pretii, et magnarum
" ad Scorbutum ſanandum virium miſit,
" plura ejuſdem generis brevi miſſurus.—
" Illorum effectus prorſus mirabiles. Sin-
" guli medici hujus medicamenti tres par-
" vas phialas acceperunt. In vulgus ubi-
" que editum, quod tres vel quatuor gut-
" tae, congio liquoris, vim ſalutarem im-
" pertiri potuerunt.—Medicamentum hoc-
" ce, tam mira faciens, omnibus adhibi-
" tum: neque, ipſis praefectis, arcanum
" doli militibus tam utilis patefiebat.—
" Omnes ad nos convenerunt; ſinguli oran-
" tes, ut nonnullam divini medicamenti
" partem illis reſervemus. Hilaritas iterum
" in cujuſvis vultu ſe oſtendit, et fides vi-
" rium medicamenti ubique valuit.—Tanta

" et

" et tam mirabilis hujus doli vis, ut pluri-
" mi, brevi et omnino ſola illius ope con-
" valuerunt. Quoſdam qui per menſem
" antea ne ſemel etiam membra moviſſent,
" plateas perambulantes membris ſanis, rec-
" tis, validis conſpeximus. Se, egregio be-
" nigni Principis remedio, ſanatos praedi-
" cabant, gloriabantur. Motus illorum ar-
" tubus nunc ſola cum oleo fricatione reſ-
" titutus; et alvus ſponte, vel parum tan-
" tum medicamentis adjuta, muneribus ri-
" te functa eſt.—Multi qui dixerunt om-
" nia alia remedia illis plurimum nocuiſſe,
" paucos intra dies, laeti, ſtupentes, reme-
" dio eximii Principis, convaluerunt.—Nar-
" ratio haecce ſingularis (pergit clarus Lind)
" vix fidem faceret, ſi, non obſervationibus
" maxime accuratis, et optimis morbi hiſ-
" toriis omnino conveniret. Memoriae
" traditur auctore ingenuo, fido, qui ipſe
" urbi interfuit. Nos certiores facit ſe
" quotidie quomodo aegri ſe habuerint, li-
" teris mandaſſe, et miratur valde, illos tam
" brevi et tam inopinato convaluiſſe.—

" Hinc

" Hinc, magnam et plane miram vim Ima-
" ginationis et pathematum ad corpus affi-
" ciendum edocemur. Haecce, in morbis
" ſanandis, nimium neglecta, quos, fere ſo-
" la vi medicamentorum ſanare conamur.—
" Hinc fit, ut, idem remedium, in eodem
" etiam homine, non ſemper effectus eoſ-
" dem praeſtat, atque, ut vulgaria medica-
" menta, medicis circumforaniis temere ad-
" hibita, ſaepe proſperrime cedunt; et fere
" in aegrotis meticuloſis, et ſuſpicacibus in-
" utilia omnino ſunt *."

Ita tentamini huic majoris, quam pro ſolita, molis finem imponam. Quorundam aliorum effectuum Imaginationis, quam quae ad rem, de qua hic agitur, pertinent, memini; quo alios ad vim Imaginationis variam latius altiuſque inveſtigandam perinde ac illius dignitas et utilitas poſtulent, accendam. Quaſi haud a re hic propoſita alienum, an fides Imaginationem unquam comitetur, quaeſivi; et eadem de cauſa pluribus in verbis de nexu, qui inter eam et pathe-

* Lind's Treatiſe on the Scurvy.

nata intercedit, diſſerui.—Pauci tantum morbi in hoc opuſculo memorantur; cum enim minime mihi ſperare licebat me rem totam pro dignitati perquirere poſſe, tantum exempla quaedam ad utilitatem ejus in medicina illuſtrandam expromere ſtatui.

Quidam forſan mihi vitio vertant, me faſcinationem, et vim quam in tenerum foetum exercet Imaginatio matris omnino praetermiſiſſe. Has res optime ſcio omni tempore a vulgo multum laudatas, nec me latet philoſophos et medicos ſummi noninis non defuiſſe qui fidem de his ſtabilire conati ſunt. De rebus tam dubiis, tam alta caligine merſis, me nihil certum ſtatuere poſſe lubenter fateor. Qui autem viribus mentis majoribus praeditus, et magis fauſtis ſub auſpiciis eas aggreſſus fuerit, illi forſan felicius cedant. Mihi ſat erit has res, et eas de quibus diſſerui, procul oſtendiſſe; et ſi quem, ei monſtrando res ita indagatione dignas, tenues hi mei conatus accenderint, hoc me plurimum ſemper juvabit.

FINIS.